SOPHOKLES

KRAL OİDİPUS

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

ÇEVİREN: BEDRETTİN TUNCEL

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

XI. BASIM

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

SOPHOKLES
KRAL OİDİPUS

ÖZGÜN ADI
Οἰδίπους τύραννος

ÇEVİREN
BEDRETTİN TUNCEL

Sertifika No: 29619

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
ASLIHAN AĞAOĞLU

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

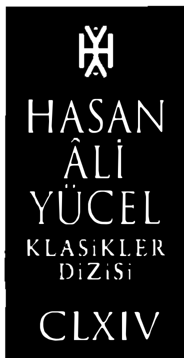
I. BASIM, KASIM 2011, İSTANBUL
XI. BASIM, OCAK 2018, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-431-0 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
TEL: (0212) 637 04 11 FAKS: (0212) 637 37 03
SERTİFİKA NO: 22826

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

SOPHOKLES

KRAL OİDİPUS

ÇEVİREN:
BEDRETTİN TUNCEL

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Kral Oidipus

I

Bu adı taşıyan eser, Yunan tragedyasının en kuvvetli örneği sayılıyor. Konusunun işlenişindeki ustalık, kişilerinin karakterlerinin belirtilmesindeki üstünlük, iç yapısındaki derli topluluk bu kadar başarılı biçimde başka tragedyalarda pek az görülür. Ele alınan problemin, kader probleminin her zaman canlı, taze kalacak, okuyanları da, seyredenleri de ilgilendirecek nitelikte olması eseri ölmezliğe kavuşturmuştur. Yazılalı yirmi beş asır geçtiği halde eskimemesinin sırrını bu özellikte aramak doğru olur, çünkü Oidipus kadercilikle savaşan insanların başında gelir. Dünya görüşü, tanrı anlayışı bakımından incelenmeye değer. Eserdeki davranışıyla denilebilir ki, daha ziyade XVIII ve XIX. yüzyıllarda kendini iyice belli eden, tanınmış fikir adamlarında ifadesini bulan dünya görüşünün, her şeyi aklın, muhakemenin süzgecinden geçiren anlayışın öncüsüdür. Başına gelecekleri bildiği, yaman kaderini sezdiği halde insana yaraşır bir davranışla yılmadan mücadele etmesi ona tragedya kahramanları arasındaki büyük yerini verir.

Dünya edebiyatına böyle bir eseri kazandıran Sophokles, İsa'dan önce 495 yılında Atina yakınındaki Kolonos kasabasında

doğmuştur. Sophokles, *Oidipus Kolonos'ta* adlı tragedyasında doğduğu yeri Koro'nun ağzından şöyle anlatır:

"Ey yabancı! Geldiğin bu atları güzel ülke, dünyada bir eşi daha olmayan bu yer, beyaz topraklı Kolonos bölgesidir. Burada, yürekleri yakan bülbül her yerde olduğundan çok dem çeker; yeşil vadilerin ta sonunda tanrının yemişlerle dolu, güneş ışığı da, fırtınaların sesi de geçmez, kat kat yeşil yapraklı ağacında koyu sarmaşığa gizlenir de öyle dem çeker. Dionysos da o mübarek eğlencelerinde buralara gelir, kendini beslemiş nymphaların arasında dolaşır durur... Her gün gökten yağan çiğ altında güzel salkımlı nergis, iki büyük kız-tanrı'nın başına taç olan nergis altın gibi safranla beraber burada yetişir..."

Oidipus'un Kolonos'a sığındığı, son günlerini orada geçirdiği, günün birinde de esrarlı bir şekilde ortadan kayboluverdiği çok eski zamanlardan beri anlatılırdı. Çocukluğunda bu hikâyelerin Sophokles üzerinde etkiler bırakmış olduğu anlaşılıyor. Atina'nın en parlak devrini, Med savaşlarından sonraki yılları, Perikles ile Kimon hegemonyasının en güzel zamanlarını yaşamış; Peloponnesos savaşlarını, Sicilya seferinden sonra Atina'nın çöküşünü de görmüştür. Babası Sophillos oğlunun iyi bir öğrenim ve eğitim görmesine dikkat etmişti. Sophokles'in tiyatro hayatına girmesi, tragedya yazmaya heves etmesi Yunan tragedya şairlerinin babası sayılan büyük Aiskhylos'un etkisiyle olmuştur. Ona derin bir hayranlıkla bağlanmıştı. Çok geçmeden kendi başına Atina'daki tiyatro yarışmalarına girer, 468 yılında, yirmi yedi yaşında iken ilk başarısını kazanır. Onuncu yüzyıl ortalarında yaşayan ve Yunan dili ve edebiyatı üzerine değerli bir sözlük çıkarmış olan Suidas'a göre, altmış yıl kadar süren tiyatro hayatında Sophokles yirmi dört defa yarışmalara katılmış, her defasında da birinci veya ikinci olmuştur. Hususi hayatıyla

ilgili birçok söylentiler de var: Nikostrate adında bir kadınla evlenmiş, ondan çocukları olmuş; bunlardan İophon babası gibi tragedyalar yazmış, hatta babasına karşı tiyatro yarışmalarına girmiş. Sophokles ihtiyarlık çağında Theoris adında bir kadınla yaşamış, ondan bir de çocuğu dünyaya gelmiş. Ayrı analardan doğan bu çocukların geçimsizliklerinin, birbirleriyle kavgalarının son günlerinde şairi pek rahatsız ettiği söylenir. Sophokles 406 yılında Atina'da ölmüştür. Doksan yıla yaklaşan ömründe yüzden fazla tragedya yazmıştır. Bunlardan yalnız yedisinin metinleri kalmış, diğerleri kaybolmuştur. Tam olarak elde kalan yedi eseri yazılış sırasıyla şunlardır:

*Aias, Antigone, Kral Oidipus, Elektra, Trakhis Kadınları, Philoktetes, Oidipus Kolonos'ta.**[Bu tragedyalar 1941 yılında Maarif Vekâleti'nin "Dünya Edebiyatından Tercümeler" serisinde çıkmıştır. Çevirenlerin adlarını veriyoruz: *Aias* (Suat Sinanoğlu), *Antigone* (Sabahattin Ali), *Kral Oidipus* (Bedrettin Tuncel), *Elektra* (Azra Erhat), *Trakhis Kadınları* (Şaziye Berin Kurt), *Philoktetes* (Nurullah Ataç), *Oidipus Kolonos'ta* (Nurullah Ataç)]

II

Kral Oidipus'un çok başarılı bir tragedya örneği sayıldığını söyledik. Şu noktayı da belirtmeliyiz ki, eserin yazıldığı tarihte belli başlı tiyatro çeşidi olarak tragedya tam şeklini bulmuştu. Bu sanatın babası, bütün Yunan tragedya şairlerinin ustası sayılan Aiskhylos her bakımdan olgun örneklerle oyunları zenginleştirmiş, onlara olgun şeklini vermişti. Ondan sonra gelen yazarlar, başta Sophokles olmak üzere, "hazır" denilebilecek bir kalıpla karşılaşmışlar, kendi buluşlarıyla özellikleriyle onu geliştirmişlerdi. Aiskhylos ile Sophokles'ten önceki Yunan tragedyası konuları, iç yapıları bakımından pek dağınık durumdaydı. Bilindiği gibi, tragedya kaynakları bakımından bağbozumu tanrısı Dionysos'u kutlamak için

hazırlanan törenlere sıkı sıkıya bağlıdır. Bu törenlerde "dithyrambos" adı verilen ve musiki, raks gibi unsurları da içine alan lirik şiir sekli kullanılıyordu. Bu şekli milattan önce yedinci yüzyılda Lesboslu Arion'un yarattığı söylenir. Başlangıçta bir iki mısradan ibaretti. Şair bunu tek başına veya koro ile birlikte söylerdi. Thespis, milattan önce 535 yılında dithyrambos temsiline bir de oyuncu sokmakla tragedyayı ortaya çıkarmış oldu. Koronun karşısında yer alan, onunla konuşan bu oyuncuya "korobaşı" adı verilir. Böylelikle oyunda karşılıklı konuşma sağlanmıştır. Korobaşı, oyunda hayatı gösterilen tanrının veya kahramanın duygularını, acılarını seyirciye anlatır, adeta kendi başına oyunun havasına uygun bir "solo" yapar. Koro bu sözlere karşılık verir; bu haliyle tragedya belli başlı unsurlarını kazanmıştır. Halkın böyle bir oyunu sevmesi, tutması üzerine de şairler tragedyalar yazmaya başlarlar. Milattan önce altıncı yüzyılda, Pisistratides zamanında Atina'da ilk tiyatro yarışmaları tertiplenir. Atinalı şairlerden Khoirilos ile Phrynikhos Yunan tragedyasının ilk habercileridir. Bu iki şair eserleriyle Atinalılara bu sanatın zevkini aşılamışlardır. Eflatun, Phrynikhos'u Yunan tiyatrosunun ustaları arasında gösterir.

Tragedyaya asıl şeklini, olgunluğunu veren, başta da söylediğimiz gibi Aiskhylos'tur. Koroya ikinci bir oyuncu daha katar; korodan ayrı olarak bu iki oyuncunun birbiriyle konuşmalarını sağlar. Böylelikle eserlerde koronun fazla yer tutmasını önler, konuşmaları ilk plana getirir. Aiskhylos'un eserlerinde insan, tanrıların büyük kudreti karşısında ezilir. Bu kudret Sophokles'in tragedyalarında da büyük ölçüde kendini belli eder; insan yine kaderinin çizdiği yoldadır, alınyazısından kurtulamaz, ama bunu bile bile, kendini yok etmek isteyen kuvvetlerin elinden kurtulmaya çalışır, uğraşmaktan yılmaz. Oidipus böyle bir davranışın en açık örneklerinden birini verir, işaret ettiğimiz gibi bu bakımdan onda bir nevi yeni çağ anlayışı sezilir. Tragedyalarda sık sık görülen,

onlara konu olan Yunan tanrılarının kendi aralarındaki türlü münasebetleri, "beşeri" denilebilecek kavgaları zamanla seyircilerin, geniş halk topluluklarının din ve dünya görüşlerine etki etmiştir. Pindaros'un şu sözü bu gerçeği pek güzel anlatır: "İnsanların da, tanrıların da anası topraktır." Sahneye en az tanrı çıkarmış Yunanlı denilebilir ki Sophokles'tir. Elde kalan yedi eserinde sadece iki yerde tanrılar görülür: *Philoktetes*'in sonunda içinden çıkılmaz bir duruma son vermek üzere Herakles gelir; ilk eseri olan *Aias*, Athena ile Odysseus arasında geçen bir konuşma ile başlar; hepsi bu kadar.

Konuları bakımından tragedyayı Yunan mitolojisinin zengin efsaneleri beslemiştir. Bunların bilhassa çeşitli, garip ihtirasları, ölümle biten kanlı çatışmaları anlatanları, insanı korkunç akıbetlere sürükleyenleri eserlerin belli başlı maddesini teşkil etmiştir. Tragedyanın üç büyük şairinden (Aiskhylos, Sophokles, Euripides) elde kalan otuz üç eserden yirmi dördü gerçekten çok acı konuları ele alır; bütün Atreusoğullarını teker teker mahveden felaketler, Oidipus'un korkunç kaderi, Troia savaşının binbir faciayla dolu safhaları, Herakles'in başına gelenler, kanlı savaşlar, bütün bir aile fertlerinin birbirlerine düşmeleri; Euripides'in *Bakkhalar*'ında, *Medea*'sında görüldüğü gibi oğlunu parçalayan analar, babalarından öç almak için çocuklarını öldüren kadınlar...

Atreus'lardan sonra (*Agamemnon, İphigenia, Orestes, Elektra* vs.) müthiş kaderiyle Yunan tiyatrosunu besleyen aile Labdakos'lar, yani Oidipus ile çocukları olmuştur. "İnsanın en büyük suçu dünyaya gelmiş olmasıdır" diyen Calderon'a hak verdirecek bir aile. Yabancı diyarlardan gelip Yunanistan'da yedi kapılı Thebai kentini kuran Kadmos'un, Oidipus'un dedesinin başına gelenler gerçi pek dile düşmemiştir, ama torunundan daha az belaya da uğramamıştır; alın teriyle kurduğu, karısı Harmonia ile iyi günler geçirdiği Thebai'de birbiri ardından kızlarının feci şekilde ölmeleri onu bu kentten soğutmuş, acısından karısını alıp yollara

düşmüş, bu da yetmiyormuş gibi sonunda tanrı her ikisini de yılan şekline sokmuştur...

Oidipus ile ilgili efsane en eskilerinden biridir. *Odysseia*'da (XI, 271) Odysseus'un ağzından ana çizgilerini buluruz. Yalnız Oidipus'un canavarı öldürmesi, kendi gerçek durumunu anladıktan sonra gözlerini kör etmesi anlattıkları arasında yer almaz. Çok eski zamanlardan beri hafızalarda yer eden, Sophokles'e gelinceye kadar dallanıp budaklanan efsanenin Oidipus'la ilgili olan kısmını özetliyoruz:

Labdakos'un oğlu Laios, Thebai'de kraldır. Karısı İokaste bir çocuk doğurur. Tanrı Apollon çocuğun babasını öldüreceğini haber verir. Laios ile karısı böyle korkunç bir felaketten kurtulmak için ayaklarını bağlatıp çocuğu Kithairon dağına attırırlar. Böylelikle ondan kurtulduklarını sanırlar. Dağda sürülerini otlatmakta olan bir çoban çocuğu kurtarır, Korinthos kralı Polybos ile karısı Merope'ye verir; çocukları olmadığı için onu evlat edinirler. Bağlarının etkisiyle ayakları şiştiğinden çocuğa *Oidipus* adını verirler. Çocuk Korinthos'ta Polybos'un sarayında büyür. Günün birinde bir tartışma sırasında kendisine "uydurma evlat" diye hakaret edildiğinden içine şüpheler düşer, kalkıp Delphoi'ye, Apollon'un kâhinine başvurur. Kâhin ona kimin oğlu olduğunu söylemez, ama babasını öldüreceğini, anasıyla evleneceğini haber verir. O da Polybos ile Merope'nin sarayından kaçar. Asıl felaketleri işte bundan sonra başlar, çünkü Oidipus anası babası bildiği insanlardan kaçmakla kendini tehlikeden uzaklaştırdığını sanmaktadır. Kithairon bölgesinde, bir üç yol ağzında bir arabaya rastlar. Arabada Thebai kralı, Oidipus'un öz babası Laios vardır. Kral da, yanındaki adamlar da yoldan çekilmesi için Oidipus'a bağırırlar; öfkelenen Oidipus arabaya saldırır, kendisini de hırpaladıkları için elindeki sopayla arabadaki adamı, yanındakileri yere serer, öldürür. Yoluna devam eder, Thebai kapılarına yaklaşır. Sphinks adlı canavar yol üzerinde oturmuş, gelip geçenlere bilmece sormakta, çözemeyeni par-

çalamaktadır. Laios'un ölümünden sonra Thebai'yi idare eden ve kraliçe İokaste'nin kardeşi Kreon, kenti canavardan kurtaracak olana Thebai tahtını vaat etmiştir. Oidipus talihini denemek ister; canavar ona bilmecesini sorar: "Sabahleyin dört, öğleyin iki, akşam üç ayakla yürüyen yaratık hangisidir?" Oidipus da şöyle cevap verir: "İnsandır; çocukluğunda iki eli, iki ayağıyla yürümeye çalışır; büyüdüğü zaman iki ayağıyla yürür; ihtiyarlığında da bir değneğe dayanır." Yenilen canavar hırsından kendini öldürür. Oidipus böylece Thebai tahtına geçer, bilmeden anası kraliçenin kocası olur. Ondan iki erkek (Eteokles, Polyneikes), iki de kız çocuğu dünyaya gelir (Antigone, İsmene). Hiç farkına varmadan, Apollon'un bildirdiği felaketler de gerçekleşmiş olur. Thebai'de çok sevilen, sayılan bir kral hayatı yaşadığını sanır. Çok geçmez, kentte veba, kıtlık baş gösterir. Delphoi'deki kâhine danışırlar; Laios'u öldürenin Thebai'de yaşadığını, felaketin asıl sebebinin bu olduğunu, onu bulup kentten atmadıkça beladan kurtulamayacaklarını bildirir. Oidipus bu işi kendi üzerine alır, öldüreni araştırmaya başlar. Ne yazık ki, sonunda bütün şüpheler kendi üzerinde toplanır, gerçeği anlar. Duyduğu acının, utancın etkisiyle gözlerini kör eder, yanından ayrılmayan kızı Antigone'nin kılavuzluğunda kentinden çıkar, Atina yakınındaki Kolonos kasabasına sığınır. Orada, işlediği korkunç günahların kefaretini ödedikten sonra esrarlı bir şekilde dünya yüzünden kaybolur...

Tragedya şairleri arasında bu efsaneden ilkin Aiskhylos faydalanmıştır. 467 yılında oynanan ve *Laios, Oidipus, Thebai Önünde Yedi Kumandan* adlı üç eseri ihtiva eden trilogia'da*[Tragedya şairleri tiyatro yarışmalarına üç eserle katılırlardı. Konuları birbirine bağlı olan bu oyunlara *trilogia* adı verilir. Bu tarz, yazarlara konuyu daha geniş şekilde işlemek imkânını sağlıyordu.] Kadmosoğullarının başına gelenleri ele alır. Sophokles'in ikinci eserden, *Oidipus*'tan faydalanmış olduğu söylenebilir. Bu üçlemenin ilk iki eseri kay-

bolduğundan aralarında bir kıyaslama yapmak imkânı kalmamıştır.

Efsane ve edebiyat dünyasının bu gerçekten kara bahtlı insanının hayatı Sophokles'ten sonra birçok büyük yazarları ilgilendirmiştir. Filozof Seneca, daha sonra Corneille, Dryden, Voltaire, Oidipus'un korkunç kaderini çeşitli yönlerden ele almışlardır. Zamanımızda Gide, Cocteau aynı temayı kendi görüşleriyle işlemişlerdir. Kısacası Oidipus'un başına gelenler en eski zamanlardan beri bütün açılışıyla tiyatroyu beslemiş, üstelik çağımızda bir de psikanaliz meraklılarının eline düşmüştür...

III

Birinci eser konunun başlangıcını, ikincisi gelişmesini, üçüncüsü de sonucu gösteriyordu. *Kral Oidipus* böyle bir üçleme içinde değil, müstakil bir eser olarak yazılmıştır.

Eser iç yapısı bakımından da incelenmeye değer. Yunan tragedyası perdelere ayrılmaz; başından sonuna kadar aralıksız oynanır; belli bölümlere ayrılmış olmakla beraber tam bir bütün teşkil eder. Konuşmalar uzun, kısa heceli, ahenkli, zaman zaman ölçüleri değişen, kafiyesiz mısralar şeklinde yazılmıştır. "Serbest nazım" denilebilecek bir şiir şekli. Koro'nun söylediği lirik parçalara gelince, bunlar da ifade edilen duygulara, ruh hallerine göre ölçüleri değişen, uzayıp kısalan, daima ritmik bir kuruluşta olan serbest mısralardan meydana gelir. (Kral Oidipus'daki koro parçaları bu özellikler göz önünde tutularak dilimize çevrilmiştir.) Tam 1530 mısra tutan eserin iç yapısı şöyle kurulmuştur:

1. *Prologos:* (Başlangıç, konuya giriş. Aristo'nun tarifine göre Koro'nun ortaya çıkmasından önceki bölümdür. İlk tragedyalarda prologos yoktu; Koro'nun meydana çıkmasından önce bir kişi tarafından uzunca bir "tirat" şeklinde söylenirdi.

Prologos bittikten sonra Koro gelir, oyunun sonuna kadar sahneden ayrılmaz.) Bu bölüm *Kral Oidipus*'ta kahramanın saray önünde görünmesiyle başlar, Kreon'un Delphoi'den haberler getirmesi, Oidipus'un Laios'u öldüren adamı bulup ortaya çıkarmayı vaat etmesi üzerine saray önünde toplanmış olan halkın Rahip ile birlikte çıkıp gitmeleriyle biter.

2. *Epeisodion*'lar: (Koro parçaları arasındaki bölümler, *Oidipus*'ta bunların sayısı dörttür.)

a) Oidipus ile kâhin Teiresias arasında geçen sahne;

b) Kendini savunmak isteyen Kreon ile Oidipus arasındaki sert tartışma; kraliçe İokaste'nin gelip onları yatıştırmaya çalışması; Kreon'un çıkıp gitmesi; İokaste ile Oidipus'un şüphelerinin artması; Laios öldürüldüğü sırada kaçıp kurtulan tek adamını bulup getirtmesini İokaste'den istemesi;

c) Korinthos'tan gelen habercinin Polybos'un öldüğünü bildirmesi; Polybos ile Merope'nin Oidipus'un öz babası ve anası olmadığını, çocukken kendisini nasıl bir çobandan alıp onlara verdiğini anlatması; Oidipus'un o çobanı bulup getirmelerini istemesi üzerine bundan vazgeçmesi için İokaste'nin yalvarması; sözünü dinletememesi üzerine de birden çıkıp gitmesi;

d) Laios'un eski kölesi çobanın gelmesi, her şeyi söylemek zorunda kalması; hakikati anladıktan sonra büyük bir ümitsizlik içinde Oidipus'un saraya girmesi;

3. Exodos: Eserin sonu. Saraydan gelen bir habercinin içerde olup biten tüyler ürpertici olayları anlatması; gözlerini kör eden Oidipus'un görünmesi; biraz sonra da Kreon'un gelmesi; Oidipus ile çocukları arasında geçen sahne; Kreon ile konuşması; nihayet istemeye istemeye saraya girmesi; Korobaşı'nın sözleri üzerine tragedyanın sona ermesi.

Koro parçaları da esas itibariyle ikiye ayrılır:

1. *Parados:* Prologos bittikten sonra Koro'nun sahneye girdiği zaman söylediği ilk parça.

2. *Stasimon'lar:* İki epeisodion arasında Koro'nun söylediği parçalar (Kral Oidipus'ta dört stasimon vardır.)

Oidipus'un iç yapısı şöyle kurulmuş oluyor:

I. Prologos (Başlangıç)
   Parodos (Koro'nun ilk parçası)
II. Birinci Epesiodion
   Birinci Stasimon (Koro'nun ikinci parçası)
III. İkinci Epeisodion
   İkinci Stasimon (Koro'nun üçüncü parçası)
IV. Üçüncü Epeisodion
   Üçüncü Stasimon (Koro'nun dördüncü parçası)
V. Dördüncü Epeisodion
   Dördüncü Stasimon (Koro'nun beşinci parçası)
VI. Exodos (Bitiş)

IV

Oidipus milattan önce 430 yılında Atina'da oynandığı zaman, seyirciler bu esere kaynak olan efsaneyi şüphesiz biliyorlardı. Bu da pek tabii olarak Sophokles için ilgi uyandırmak bakımından birtakım güçlükler doğuruyordu. Buna rağmen Sophokles konuyu büyük ustalıkla, seyircinin ilgisini daima uyanık tutacak şekilde işlemesini bilmiştir. Eserin başından itibaren Oidipus'un nasıl bir akıbete sürükleneceğini bildiğimiz halde kendisinden ümidimizi kesmeyiz, bütün gönlümüzle kurtulmasını isteriz. Gözlerimizin önüne serilen vaka, hele Oidipus'un hareketleri türlü yönlerden tenkide uğramıştır. Bu tenkitlerin Aristoteles'ten başladığını biliyoruz; hepsi de unutuldu, ortada eser kaldı: Kendini kabul ettiren, her ciddi sanat çalışmasının gerektirdiği titizlikle, sabırla, ince hesaplarla, büyük ustalıkla yaratılmış bir eser. Tragedyanın bütün ağırlığı Oidipus'un omuzlarına yüklenir. Bununla beraber, ikinci, üçüncü planda kalan kişilerin karakterleri de iyice belirtilmiştir. İokaste ile Kreon, hele o zehir gibi acı sözler söyleyen

Teiresias gerçekten unutulamayacak insan örnekleridir. Koro eserin en ehemmiyetli unsurlarından biri olarak tragedyaya derin manasını kazandırır. Başlı başına bir varlıktır; ölçülü, ihtiyatlı, ağırbaşlı, duygulu sözleriyle gönüllere ferahlık verir, gün görmüş, hayatı anlamış insanların büyük tecrübesini dile getirir. Başta da söylediğimiz gibi, *Kral Oidipus*, Yunan tragedya sanatının en olgun örneklerinden biridir. Aristoteles bu sanatın esaslarını bilhassa Sophokles'in eserlerine dayanarak belirtmiştir.

V

Kral Oidipus, Maarif Vekâleti'nin ilk defa 1941 yılında çıkarmaya başladığı "Dünya Edebiyatından Tercümeler" koleksiyonunun Yunan klasikleri serisinde ilk eser olarak basılmıştı. Eseri doğrudan doğruya Yunancadan değil, Fransızca, İngilizce metinlere başvurarak çevirmiştim.* [Eserin Türkçesi, Paul Masqueray'in Fransızca tercümesine dayanılarak verilmiştir (Sophocle, cilt I, ikinci baskısı, Paris, Les Belles Lettres, 1929) Masqueray metni esas tutulmakla beraber, ayrıca Sir Richard C. Jebb (Cambridge, 1914), J. T. Sheppard (Cambridge, 1922), Robert Pignarre (Paris, Garnier, 1937), Mario Meunler (Paris, Albin Michel, 1949), Paul Mazon (Paris, Les Belles Lettres, 1958) tercümelerinden de geniş ölçüde faydalanılmıştır.] O tarihte Yunan dili ve edebiyatını bilenlerimiz parmakla sayılacak kadar az olduğundan, ikinci dilden çevirmek "mubah" sayılıyordu. Her eserin yazıldığı dilden çevrilmesi gerektiğine inandığım halde, Sophokles'in öteki tragedyalarını çevirenlerin birçoğu gibi ben de bile bile ikinci dile başvurdum. Ülkemizde Yunan dili ve edebiyatının gönüllüsü, gerçek hümanizmanın ne demek olduğunu en iyi bilenimiz, bu yoldan kıl kadar şaşmayan Suat Sinanoğlu o tarihte aramıza yeni katılmıştı; kuvvetli dil bilgisinden, sağlam görüşlerinden faydalandım; birlikte tercümeyi aslıyla karşı-

laştırdık; aslının gölgesi olduğu halde ana dilden çevrilinceye kadar hiç değilse Sophokles'in eserini tanıtmaya yarar diye basılmasına razı oldum. O tarihten beri on sekiz yıl geçti, kimse çıkıp da beni bu yükten kurtarmadı, ikinci baskısı da bu yüzden bugüne kadar gecikti. Bu sefer tercümeyi yeni baştan ele aldım, koro parçalarını aslındaki ölçülere uyarak serbest bir nazım içinde verdim. Bu işin türlü güçlüklerini tanınmış Yunanlı rejisör Takis Musenides'in değerli yardımlarıyla yenmeye çalıştım. Kendisinden çok faydalandım; nerdeyse aslından çevirecek duruma geldim. Bu güzel fırsatı da eseri 1959 yılı Ekim ayı başında Devlet Tiyatrosu'nda sahneye koymasıyla elde ettim. Tiyatro sevenlerimiz gerçek tragedya geleneğine uygun su katılmamış bir temsil görmüş oldular. Tercümenin dili de epeyce eskimişti, konuşma dili olması gerekirken yazı diline kayıyordu, yer yer gömük kalan söyleyişler eksik değildi; bunları gidermeye çalıştım. Bütün dileğim yine de Yunan tiyatrosunun bu parlak örneğinin aslından çevrilmesidir.

Bedrettin TUNCEL

Kısa Bibliyografya

Allégre, F., *Sophocle Etude sur les ressorts dramatiques de son théâtre et la composition de ses tragédies,* Paris, Librairie A. Fontemoing, 1905.

Bowra, C. M., *Sophoclean Tragedy,* Oxford University Pres, 1944.

Croiset, M., *Oedipe-Roi de Sophocle, Etude et analyse.* Paris, Librairie Mellottée, 1932.

Dixon, W. M., *Tragedy,* London, 8. baskı, 1929.

Festa, N., *Edipo Re,* Ausonia, Roma, 1921.

Jebb, R. C., *The Oedipus Tyrannus,* Cambridge, 1914 (Tercümenin önsözü bugüne kadar Sophokles ve eseri üzerine yazılmış en değerli inceleme olarak kalmıştır.)

Kitto, H. D. F., *Sophocles. Dramatist and Philosopher,* Oxford University Press, 1958.

Lucas, F. L., *Tragedy,* London, Hogarth Press, 1927, yeni ve genişletilmiş baskısı, 1957.

Navarre, O., *Les représentations dramatiques en Grèce,* Paris, Les Belles Lettres, 1929.

Séchan, L., *Etudes sur la tragédie grecque dans ses rapports avec la céramique,* Paris, H. Crampion, 1928.

Whitman, C. H., *Sophocles. A Study of Heroic Humanism,* Harvard University Press, 1951.

Wilamowitz-Moellendorff, T. von, *Die Dramatische Technik des Sophokles,* Berlin, Weidmann, 1917.

Not

Kral Oidipus ilk defa 1943 yılında, 2 Mayıs-18 Haziran tarihleri arasında Devlet Konservatuvarı'nın hazırladığı temsil bayramında, Ankara Halkevi sahnesinde oynanmıştır. Eseri tanınmış rejisör Carl Ebert sahneye koymuş, müziğini Necil Kâzım Akses bestelemiştir. Dekor ve kostümleri de Tarık Sevener (Levendoğlu) çizmiştir. Oynayan sanatçılar şunlar: Kral Oidipus: Cüneyt Gökçer, İokaste: Nermin Elgül (Akagündüz), Kreon: Agâh Hün, Teiresias: Mahir Canova, Korinthoslu haberci: Nuri Gökseven, Laios'un kölesi: Ulvi Uraz, Haberci: Nuri Altınok, Korobaşı: Şahap Akalın.

Eser yeniden 9 Ağustos 1947 akşamı İstanbul'da Açıkhava Tiyatrosu'nun açılışı münasebetiyle Şehir Tiyatrosu sanatçıları tarafından temsil edilmiştir. Sabırlı ve ciddi çalışmalardan sonra, eseri Muhsin Ertuğrul sahneye koymuştu. Müzik: Cemal Reşit Rey, dekor: N. K. Perof, kostümler: Naciye Bölükbaşı, İ. Göktan. Oynayanlar: Oidipus: H. Kemal Gürmen, Rahip: Müfit Kiper, Kreon: Sami Ayanoğlu, Korobaşı: Hadi Hün, Teiresias: Talât Artemel, İokaste: Neclâ Sertel, Korinthoslu Haberci: Mahmut Moralı, Laios'un Kölesi: İ. Galip Arcan, Haberci: Kani Kıpçak.

1959 yılı Ekim ayı başında Devlet Tiyatrosu sanatçıları tarafından oynanan Kral Oidipus'u Büyük Tiyatro'da tanınmış Yunanlı rejisör Takis Musenides sahneye koymuştur. Müzik:

Nevit Kodallı, dekor: Refik Eren, kostümler: Hale Eren. Oynayanlar: Oidipus: Cüneyt Gökçer, Rahip: Muzaffer Gökmen, Kreon: Coşkun Orhon, Teiresias: Nihat Aybars, İokaste: Muazzaz Kurdoğlu, Korinthoslu Haberci: Nuri Gökseven, Laios'un Kölesi: Ali Algın, Haberci: Ertuğrul İlgin, Birinci Korobaşı: Muammer Esi, İkinci Korobaşı: Adnan Beşer, Üçüncü Korobaşı: Gürbüz Bora.

Kişiler

OİDİPUS
RAHİP
KREON
KORO (Thebaili ihtiyarlar)
TEİRESİAS
İOKASTE
KORİNTHOSLU HABERCİ
LAİOS'UN KÖLESİ
HABERCİ

(Thebai kentinde, Oidipus'un sarayının önü. Her kapının yanında basamaklarla yükselen bir sunak. Saray önündeki merdivenlerin üzerine diz çökmüş Thebaililer oralara defne ve zeytin dalları koymuşlardır. Kalabalığın ortasında, ayakta bir ihtiyar, tanrı Zeus'un Rahibi görülür. Oidipus bir süre kalabalığı seyreder, sonra bir baba edasıyla söze başlar.)

OİDİPUS

Ulu Kadmos'un genç evlatları! Bu yakarı dallarıyla sarayımın önünde niçin diz çöktünüz? Kentin her yanından buhur dumanları, matem havaları, iniltiler yükseliyor. Derdinizi başkalarından duymak istemedim evlatlarım; ve ben, hepinizin pek iyi tanıdığı Oidipus, kendim çıktım karşınıza.

(Zeus'un rahibine.)

Anlat ihtiyar; sana düşer herkes adına söz söylemek; neden buraya geldiniz? Bir derdiniz mi, bir isteğiniz mi var? Bütün kuvvetimle sizlere yardıma hazır olduğumu bilin. Önümde böyle diz çöküp yalvarmanıza üzülmeyecek, acımayacak kadar duygusuz değilim.

RAHİP

Söyleyeyim öyleyse Oidipus, yurdumun hükümdarı! Sunakların önünde diz çökenleri görüyorsun: Bazıları pek

uzaklara gidemeyecek çocuklar, bazıları benim gibi ihtiyarlığın belini büktüğü rahipler, ben Zeus'un rahibiyim. Şunlar da gençlerin en değerlileri. Halk elinde dallarla meydanlarda, Pallas'ın çifte tapınağıyla kâhin İsmenos'un külleri önünde oturmuş. Sen de görüyorsun, kent içine düştüğü felaket kasırgasına göğüs geremiyor artık. Ekinler, sürüler mahvoluyor, çocuklar ölü doğuyor. Ateşler saçan iğrenç, belalı bir felaket, veba ortalığı kasıp kavuruyor, Kadmos evlatlarını kırıp geçiriyor ve karanlık Hades iniltilerle, çığlıklarla besleniyor. Burada, yuvanın etrafında toplanan bütün bu insanlar da, ben de senin bir tanrı olmadığını biliyoruz. Yine biliyoruz ki, tanrıların yardımına, rahmetine muhtaç olduğumuz böyle felaketli bir zamanda faniler arasında en kuvvetli sensin. Çünkü sen kimseye sormadan, bizden fazla bir şey bilmeden, bizi haraca kesen o zalim canavarın pençesinden kurtardın. Tanrı yardımıyla canımızı korudun; bunu herkes biliyor, herkes söylüyor. Bugün de, ey hepimizin sevgisini kazanan Oidipus, senden yardım dilemeye geldik; ister bir tanrıdan, ister bir kuldan ilham al; tecrübeli insanların söyledikleri de değerli, etkili olur. Fanilerin en akıllısı; şerefli geçmişini hatırla, kenti kurtar, canlandır. Kent geçmişteki hizmetlerini düşünerek sana kurtarıcı diyor. Çok zaman geçmedi aradan: bizi selamete erdirmiştin; göster yine kudretini. İlkin elimizden tutan, sonra da yüzüstü bırakan bir hükümdar demesinler sana. Bu kentte hüküm süreceksen, ıssız bir çöle değil, insanlara hükmetmek daha iyidir elbette. İçinde insan bulunmayan boş bir kale, boş bir gemi neye yarar?

OİDİPUS

Talihsiz evlatlarım; buraya benden ne istemeye geldiğinizi pek iyi biliyorum, hepinizin nasıl acı çektiğinizi pek iyi hissediyorum. Fakat inanın, içinizde hiçbirinizin benim kadar yüreği sızlamamıştır. Her biriniz kendi acısıyla yanarken, ben hepiniz için, Thebai için, kendim ve senin

için ağlıyorum. Beni rahat uykulardan uyandırmadığınızı bilin. Bilin ki, çok gözyaşı döktüm, kafa yordum, iyice düşündükten sonra bir tek çare buldum, ona başvurdum: Kenti kurtarmak için ne yapmam, ne söylemem gerektiğini öğrensin diye, Menoikeus'un oğlu, karımın kardeşi Kreon'u Python tapınağına, Phoibos'a yolladım. Günler geçti gideli, hâlâ dönmedi. Bu beni kuşkulandırıyor. Ne yaptı, nerede kaldı acaba? O döner dönmez, tanrının buyruğunu yerine getirmezsem en büyük suçu kendim işlemiş olurum.

RAHİP

Tam zamanında sözünü ettin: Kreon'un buraya doğru geldiğini haber veriyorlar.

OİDİPUS

Ah, Apollon! Thebai'yi kurtarabilecek bir haberle gelse! Sevinçli olduğu yüzünden belli.

RAHİP

Başını çevreleyen defne dallarına bakılırsa, hayırlı haberlerle geliyor.

OİDİPUS

Öğreniriz şimdi her şeyi. Sesimi duyacak kadar yakınlaştı.

(Oidipus sahneye giren Kreon'a seslenir.)

Karımın kardeşi, Menoikeus'un oğlu, sarayımızın en yakını; ne cevap var bize tanrıdan?

KREON

İyi cevap. Söylemiştim size: En felaketli hadiselerden uğurlu sonuçlar doğabilir.

OİDİPUS

Sen cevabı söyle. Sözlerin gerçi kuşkularımı gideriyor, ama içimi pek de ferahlatmıyor.

KREON

Beni herkesin önünde dinlemek istersen, söylemeye hazırım. İstemezsen, saraya girelim.

OİDİPUS

Herkesin önünde konuş: Onların acısı bana kendi acımdan daha ağır geliyor.

KREON

Söyleyeyim tanrının cevabını öyleyse: Phoibos, bu kentin bağrında beslediği bir çirkefi vakit geçirmeden topraklarımızdan temizlememizi kesin olarak emrediyor.

OİDİPUS

Ne olduğunu bilmeden, nasıl temizleyeceğiz bu çirkefi?

KREON

Kan dökeni bu kentten sürüp çıkarmakla, yahut kanı kanla temizlemekle; başımıza gelen belalar hep bu yüzdenmiş.

OİDİPUS

Peki, kim bu kanı dökülen adam?

KREON

Oidipus, sen bu kentin başına geçmeden önce, Thebai'de Laios hüküm sürüyordu.

OİDİPUS

Biliyorum, söylediler. Hiç görmedim onu.

KREON

Laios öldürüldü. Tanrı şimdi açıkça bizden onun intikamını almamızı, kanına girenlerin cezasını vermemizi istiyor.

OİDİPUS

İyi ama, eskiden işlenmiş bir cinayetin kaybolan izlerini şimdi nasıl buluruz?

KREON

Onu öldürenler bu kentteymiş. Aranan bulunur, aranmayan elden gider.

OİDİPUS

Laios sarayında mı, kendi topraklarında mı, yoksa ülkesinin dışında mı öldürüldü?

KREON

Kâhine başvurmaya gidiyorum diye kentten çıktı; o günden sonra bir daha sarayına dönmedi.

OİDİPUS

Yalnız değildi ya? Yanında bulunanlar elbette bir şeyler anlatmışlardır.

KREON

Yanındakiler de canlarını kaybettiler. İçlerinden yalnız biri kaçıp kurtuldu. O da ancak bir şeyi hatırlayabildi...

OİDİPUS

Neyi? Ufak bir ipucundan çok şeyler çıkabilir.

KREON

Laios'un karşısına haydutlar çıkmış; onu bir kişi öldürmemiş, hepsi birden öldürmüşler.

OİDİPUS

Bu iş büyük para karşılığı tertiplenmemiş olsaydı, haydutlar böyle bir cinayeti işlemeye cesaret edemezlerdi.

KREON

Herkes böyle söylemişti o zaman. Ama Laios öldükten sonra, başımıza gelen felaketin heyecanı içinde kimsenin aklına onun öcünü almak gelmedi.

OİDİPUS

Hükümdarın mahvedildiği, iktidarın sahipsiz kaldığı bir zamanda, hangi felaket sizi olup bitenleri öğrenmekten alıkoyabilirdi?

KREON

Karşımıza canavar Sphinks çıkmıştı; bitmez tükenmez bilmece aklımızı altüst etti, başka bir şey düşünemez olduk.

OİDİPUS

Pekâlâ, bu davayı başından ele alıp aydınlatacağım. Phoibos yerden göğe haklı. Sen de Kreon, bu ölümle yakından ilgilenmekle iyi ediyorsun. Ben de sizinle beraberim. Thebai'nin, tanrının davasını üzerime alıyorum. Bu lekeyi sadece uzak dostlar için değil, kendimi de düşünerek temizlemeye çalışacağım. Laios'un kanına giren eller, benim canıma da kastedebilir. Onun öcünü almakla kendimi de korumuş olacağım. Haydi evlatlarım, kalkın bu merdi-

venlerden, götürün bu dalları. Bir başkası Kadmos evlatlarını buraya toplasın. Her şeyi göze aldım; tanrı da bizden yardımını esirgemezse kazanacağız bu davayı, kazanamazsak mahvolacağız.

(*Kreon'la birlikte saraya girer.*)

RAHİP

Söz verdi bize; zaten bunun için gelmiştik buraya. Kalkın evlatlarım, gidelim; dileriz bize bu haberleri gönderen Phoibos gelsin, bizi bu beladan kurtarsın!

(*Zeus'un rahibi halkla birlikte çıkar.*
Thebaili ihtiyarların korosu girer.)

KORO

Ey tatlı sesi, Zeus'un!
Zengin Delphoi'den,
Ünlü Thebai'ye
Nedir söyleyeceklerin?
Dertlere çare Apollon,
Deloslu tanrı;
Sinsi bir korku
Ürpertiyor içimi, derinden,
Seni düşündükçe, seni...
Kimbilir neler,
Neler dönüyor başımızda...
Söyle ey ebedi ses,
O gözler kamaştıran
Ümit çocuğu!

Seni çağırıyorum ilkin,
Zeus'un kızı,
Ölümsüz Athena, seni!
Kız kardeşini de,
Yurdumuzu koruyan
Artemis'i;
O büyük meydanda,

Tahtında muzaffer oturan;
Seni de Phoibos,
Oklarını enginlere atan!
Yetişin, üçünüz de birden,
Çıkın meydana!
Korumuştunuz bir zamanlar
Beldemizi yine sizler,
Felaketin ateşinden;

Yetişin bugün de yine,
Yetişin, aman!
Felaketler sayısız, ah!
Bir aman vermez bela
Çökmüş herkesin üstüne;
Bilemiyorum çaresini
Bu afetten kurtulmanın.
Ünlü topraklarımızda
Yetişmiyor artık meyveler;
Ölüyor doğururken bütün analar.
Kuş sürüleri misali,
Thebaililer
Birbiri ardından
Bir azgın alev hızıyla
Atılıyor kıyısına
Karanlıklar tanrısının.

Ve ölüyor kent
Sayısız ölülerle.
Acıyan yok
Serilip yatanlara,
Birbirine ölüm saçanlara.
Kadınlar,
Ak saçlı analar
Üşüşüyorlar

Her yandan
Tapınaklara;
Yalvara yakara,
Ağlaya sızlaya,
Döküyor acılarını,
Ve yükseliyor işte
Yanık matem havaları
İniltiler arasından...

O vahşi Ares,
Feryatlar arasında
Saldırıyor bize bugün,
Kalkansız;
Kavuruyor ortalığı.
İnsafsız;
Tanrım,
Onu geri çevir de
Kaçsın buralardan.
İster geniş yatağına Amphitrite'nin,
İster azgın dalgalarına Trakya'nın!
Gece sağ kalan,
Gündüz can veriyor.
Ey tanrılar tanrısı Zeus!
Sen ki hükmedersin yıldırımlara,
Mahvet onu, mahvet!

Sen de, ışığın tanrısı,
Sen de...
Bize yardım etmek,
Bizi korumak için,
Yağsın altın yayından,
O kudretli okların;
Savrulsun
O meşaleler:

Artemis'i aydınlatan,
Lykia dağlarında dolaşırken.
Yetiş sen de, yetiş,
Ey Bakkhos,
Adını bu yurda bağışlayan!
Başı altın çelenkli,
Yüzü pembe tanrı.
Aynı Menades'lerden:
O başıboş dolaşanlardan,
Uğruna bayram edenlerden.
Ayrıl da, yakıcı ateşinle
Saldır o lanetliye,
Tanrıların sevmediğine!

(*Koro son sözlerini söylerken Oidipus sarayından çıkar.*)

OİDİPUS

Yakarıyorsunuz; ben cevap vereyim size: Sözlerimi dinler, dediklerimi yaparsanız, dileğinize kavuşursunuz. Olup bitenlerden haberi olmayan bir insan sıfatıyla konuşacağım. Bir ipucu ele geçiremezsem, tek başıma bu araştırmayı başaramam. Bildiğiniz hadiseden sonra yurttaşlarınız arasına karıştım. Sizlere ve bütün Kadmos evlatlarına söyleyeceklerimi dinleyin: İçinizde Labdakos'un oğlu Laios'u öldüreni bilen varsa, emrediyorum, söylesin; cinayeti kendisi işlemiş olsa bile korkmasın, meydana çıkarılmasını beklemeden kendini belli etsin; canına kıyılmayacak, cezası bu kentten sürülüp çıkarılmak olacak. Bu cinayeti kent dışında oturan bir yabancı işlemişse, onu da bilen varsa susmasın: mükâfat görür, şükranımı kazanır. Söylemez susarsanız, içinizden biri korkuya kapılıp arkadaşını yahut kendini ele vermek istemezse, başına gelecekleri söyleyeyim: İktidarına sahip olduğum bu kentte oturan insanları, kim olursa olsun, o adamla konuşmaktan, onu evlerine almaktan, dualara, adaklara katılmaktan men ediyorum. Python kâhini de açıkça bildirdi; ben de emrediyorum: Hepimizi kirleten bu

murdar mahlûk bütün aile ocaklarından atılacak! Benim için, Apollon aşkına, gözlerinizin önünde çökmekte olan kentimiz uğruna, emirlerimi yerine getirmenizi istiyorum. Bu temizlik tanrı buyruğu olmasaydı bile, bu toprakların böyle iğrenç bir cinayetle kirletilmesine gönlünüz razı olamazdı. Çünkü ölen yiğit bir insandı, hükümdarınızdı. Mademki bugün benden önce Laios'un elinde tuttuğu iktidar mevkiindeyim, aile ocağına, karısına sahibim; mademki bahtsızlığa uğramayıp çocukları olsaydı, aynı anadan doğan çocuklar bizi birbirimize bağlayacaktı; kendi öz babamımış gibi onun öcünü almak zorundayım. Polydoros, Kadmos, Agenor kuşağından gelen Labdakos'un oğluna kıyanı bulmak için ne gerekirse yapacağım. Emirlerimi dinlemek istemeyenleri, dilerim, tanrılar topraklarından mahsul almaktan, evlat sahibi olmaktan mahrum bıraksın, bizden daha korkunç belalara uğratsınlar! Bugüne kadar ortaya çıkmayan eli kanlı adama gelince: Bu cinayeti ister kendi başına, ister başkalarıyla birlikte işlemiş olsun, dilerim, ölünceye kadar her şeyden mahrum kalmanın, sefalet içinde sürünmenin acılarıyla kıvransın! Dediklerimi yapmak isteyen Kadmos evlatlarına bütün tanrılarla birlikte Adalet tanrısı da yardımcı olsun!

KOROBAŞI

Kral! Beddua ettin; konuşmaya mecburum, hem de açıkça konuşmaya: Ben öldürmedim, öldüreni de bilmiyorum. Onun adını vermek bu araştırmayı emreden Phoibos'a düşer.

OİDİPUS

Doğru, ama hiç kimse tanrıların iradesine aykırı hareket edemez; öyle buyurmuşlar, öyle olacak.

KOROBAŞI

O halde ikinci bir sözüm var.

OİDİPUS

Başka söyleyeceklerin de varsa söyle; çekinme konuşmaktan.

KOROBAŞI

Kehanet sanatında Phoibos kadar kuvvetli biri var: Teiresias. Ona başvurulursa, olup bitenler anlaşılabilir.

OİDİPUS

Benim de aklıma geldi. Kreon'un tavsiyesi üzerine onu buraya getirmek için hemen iki adam yolladım. Şimdiye kadar gelmemiş olmasına hayret ediyorum.

KOROBAŞI

Başka bir rivayet daha var, ama eski, belirsiz bir şey.

OİDİPUS

Neymiş bu rivayet? Bütün söylenenleri bilmek isterim.

KOROBAŞI

Laios'un yoldan geçenler tarafından öldürüldüğü rivayeti.

OİDİPUS

Bunu da duydum; ama hiç kimse hadiseyi gören birine rastlamamış.

KOROBAŞI

Ne kadar pervasız olursa olsun, bu suçu işleyen kimse, senin o müthiş sözlerini duyunca muhakkak kendini belli eder.

OİDİPUS

Böyle bir işi yapmaktan çekinmeyen adam hiçbir şeyden korkmaz.

KOROBAŞI

Onu bulup çıkaracak olan işte geliyor. Tanrıdan ilham alan, insanlar arasında hakikatin sırrına eren kâhini bize doğru getiriyorlar.

(*Kâhin Teiresias yanında bir çocukla girer.*)

OİDİPUS

Teiresias, sen ki yerde-gökte, bilinen-bilinmeyen her şeyi sezersin, gözlerin görmediği halde kentin nasıl bir felakete uğradığını elbette bilirsin. Kente yardım etmek, onu kurtarmak için senden başka kimsemiz yok. Sana gönderdiğim adamlar belki söylemişlerdir, Phoibos bize cevap verdi: Laios'u öldürenleri bulup ölümle veya sürgünle cezalan-

dırmazsak, derdimizin çaresi yok. Bizden hiçbir şeyi esirgeme; kuşlara mı sorarsın, kendi kehanetlerinden mi faydalanırsın, tehlikeyi kendinden, kentten, benden uzaklaştır, bu cinayetin üzerimize sürdüğü lekeyi temizle. Bütün ümidimiz sende. Kuvveti, imkânları ölçüsünde bir insanın başkalarına yardım etmesi kadar güzel şey var mı?

TEİRESİAS

Yazık, çok yazık! Bilgi, bilene zarar getirirse, ne müthiş şeydir! Bu hakikati biliyordum, fakat aklımdan çıkmış; çıkmasaydı gelmezdim buraya.

OİDİPUS

Geldiğine pişman olmuş gibisin.

TEİRESİAS

Bırak da gideyim, inan ki ikimiz için de hayırlı olur.

OİDİPUS

Doğru mu bu? Seni yetiştirip doyuran bir kente böyle mi yardım edilir?

TEİRESİAS

Kendin için çok tehlikeli olabilecek sözler söyledin. Ben senin gibi ihtiyatsızca hareket etmemek için...

OİDİPUS

Tanrılar aşkına bizden yüz çevirme, ne biliyorsan söyle. Hepimiz yalvarıyoruz sana.

TEİRESİAS

Hepiniz aklınızı kaçırmışsınız. Bildiklerimi söylemeyeceğim, çünkü kendi felaketimi, senin felaketini açığa vurmak istemiyorum.

OİDİPUS

Demek biliyorsun da söylemek istemiyorsun? Böylece bize hıyanet ettiğini, kentini mahvettiğini anlamıyor musun?

TEİRESİAS

Sana da, kendime de acı çektirmek istemiyorum. Boşuna zorlama beni; ağzımdan bir kelime alamazsın.

OİDİPUS

Böyle alçaklık olur mu? Karşında taş olsa isyan eder. Konuşmayacaksın demek? Ben seni yola getirmesini bilirim.

TEİRESİAS

Konuşmak istemediğim için öfkeleniyorsun, ağır sözler söylüyorsun, bana inatçı diyorsun; inatçılık asıl sende ve yazık ki farkında değilsin.

OİDİPUS

Bu kenti hiçe sayan sözlerine kim öfkelenmez?

TEİRESİAS

Sussam da, senden gizlemeye çalışsam da nafile, felaketler kendiliğinden gelecek.

OİDİPUS

Ne diye söylemiyorsun o halde?

TEİRESİAS

Öfkeden köpürsen de söylemeyeceğim.

OİDİPUS

Pekâlâ... Beni öyle kızdırdın ki, içimden geçenleri gizlemeyeceğim: Bu cinayeti sen tasarladın, sen işledin; belki kendi elinle öldürmedin, gözlerin görseydi, o işi de yaptığını söylerdim.

TEİRESİAS

Öyle mi? O halde yüksek sesle herkese verdiğin emirlere uymaya davet ediyorum seni. Yani bugünden itibaren hiç kimseyle, bu insanlarla da, benimle de konuşmayacaksın; çünkü bu kentin yüz karası, bu kenti kirleten eli kanlı adam sensin...

OİDİPUS

Bu kadar alçakça söylenmiş sözler cezasız kalır mı sanıyorsun?

TEİRESİAS

Bir şey yapamazsın bana, hakikatin kudreti bende.

OİDİPUS

Kim öğretmiş sana hakikati? Kehanet sanatın mı?

TEİRESİAS

Kendin öğrettin, kendin sebep oldun; istemediğim halde beni konuşmak zorunda bıraktın.

OİDİPUS

Konuştun da ne söyledin sanki? Tekrarla, iyice anlayayım.

TEİRESİAS

Demek anlamadın? Yoksa beni kışkırtıp söyletmek mi istiyorsun?

OİDİPUS

İyice anladım diyemem, bir daha söyle.

TEİRESİAS

Aranan katil sensin.

OİDİPUS

Bu iğrenç sözleri cezasız kalmadan bir daha tekrarlayamazsın!

TEİRESİAS

Seni çileden çıkarmak için dahasını da söyleyeyim mi?

OİDİPUS

İstediğini söyle, etki etmez bana.

TEİRESİAS

Peki öyleyse... En yakının olan insanla bilmeden utanç verici bir şekilde yaşıyorsun, rezaletin ne kerteye geldiğinin de farkında değilsin.

OİDİPUS

Böyle pervasızca konuşabileceğini mi sanıyorsun?

TEİRESİAS

Hakikatin bir kudreti varsa, evet.

OİDİPUS

Var ama senin için değil; ruhu da, kulakları da gözleri gibi kapalı bir kör için değil...

TEİRESİAS

Sen de bahtı kara bir insansın, bana söylediklerini yakında sana da söyleyecekler.

OİDİPUS

Sen karanlıkta yaşayan bir insansın; benim gibi, başkaları gibi aydınlığı görenlere kötülük edemezsin.

TEİRESİAS

Seni mahvedecek olan ben değilim; sana Apollon yeter.

OİDİPUS

Bu güzel buluşlar senin mi, yoksa Kreon'un mu?

TEİRESİAS

Sana kötülük eden Kreon değil; kötülüğü kendinde ara.

OİDİPUS

Güzel şey ikbale ermek, iktidarı elde tutmak, üstün bilgili olmak! Ama ne kıskançlıklar doğuyor ardından... Ben istemeden bu kentin bana verdiği iktidara Kreon gibi dürüst, daima vefalı bir dost göz dikmiş; el altından iş görerek, sırf para hırsıyla hareket eden bu hilekâr büyücüyü, sahte peygamberi, gizli oyunlar ustasını bana yollamış, beni devirmek istiyor. Söyle bakalım şimdi: Ne zaman isabetle kehanette bulundun? O kanatlı canavar kentin kapılarını tuttuğu zaman nerdeydin? Sorduğu bilmecelere verilecek, yurttaşlarını kurtaracak cevapları ne diye söylemedin? Onları her önüne gelen çözemezdi tabii; bu iş için keramet lazımdı! Öyle şeylerden anlamadığını açıkça ispat ettin. Ama ben, Oidipus, gelir gelmez, biraz düşünerek, kuşlara, tanrılara başvurmadan canavarın ağzını kapadım. Böyleyken beni iktidardan düşürmeye bakıyor, Kreon'un yanında mevki sahibi olacağını umuyorsun. Thebai'yi bu yoldan kurtarmayı düşünmek, korkarım size pahalıya mal olur. Bu kadar ihtiyar olmasaydın, hıyanetinin cezasını çekerdin, aklın başına gelirdi.

KOROBAŞI

Oidipus, bana öyle geliyor ki, sen de, Teiresias da, öfkeye kapılarak konuştunuz. Bu da bize bir şey kazandırmaz. Asıl mesele tanrı buyruğunu yerine getirmek.

TEİRESİAS

Sen hükümdarsın, ama seninle, birbirine denk iki insan gibi konuşmak hakkını kendimde görüyorum. Ben Loksias'a hizmet ediyorum, senin kölen değilim. Kreon'a kul olmam. Körlüğümü yüzüme kaktın; nasıl bir felakete uğradığını, nerede oturduğunu, kimin yanında ömür geçirdiğini görmedikten sonra o gözlerin neye yarar? Kimin oğlu olduğunu biliyor musun? Dünyada ve öte dünyada ailen için nasıl bir leke olduğunu biliyor musun? Ananın, babanın korkunç adımlarla yaklaşan lanetleri seni bu kentten sürüp çıkaracak. Dünyayı o kadar pırıl pırıl gören gözlerin, çok geçmeden karanlıktan başka bir şey görmeyecek. Evlenmenin sırlarını, mutlu bir yolculuğun seni ne uğursuz bir sahile götürdüğünü öğrendiğin zaman şikâyetlerin, feryatların kim bilir nerelerde çalkanacak, sesinin yankıları kim bilir hangi Kithairon'da çınlayacak... Seni asıl yerine indirecek, seni çocuklarına kardeş edecek daha bir sürü felaketten habersizsin. Böyleyken sen yine istersen, Kreon'u da, beni de, kehanetlerimi de çamura batır. Kaderi seninki kadar korkunç bir yaratık dünya üzerine gelmemiştir!

OİDİPUS

Dayanılır mı böyle sözlere? Çekil karşımdan, çekil! Ne duruyorsun? Git buralardan!

TEİRESİAS

Sen çağırdın da geldim.

OİDİPUS

Böyle saçmalayacağını bilseydim, çağırmazdım.

TEİRESİAS

Sana göre aklını kaybetmiş bir adamım, ama sana hayat veren ananla baban için aklı başında bir adamdım.

OİDİPUS

Anamla babam mı dedin? Dur, gitme! Kimin oğluyum söyle!

TEİRESİAS

Doğduğun gün öldün.

OİDİPUS

Belirsiz sözler bunlar.

TEİRESİAS

Bilmece çözmekte usta değil misin?

OİDİPUS

O benim en büyük kuvvetim, dil uzatmaya kalkışma.

TEİRESİAS

İşte o büyük kuvvet dediğin, asıl felaketinin kaynağı.

OİDİPUS

Ben bu kenti kurtardım ya, bana yeter.

TEİRESİAS

Gidiyorum öyleyse. Götür beni yavrum.

OİDİPUS

Evet, götürsün; durma burada artık, çünkü sabrımı tüketiyorsun.

TEİRESİAS

Gideceğim, ama gitmeden sana niçin buraya geldiğimi söyleyeceğim. Korkum yok senden, çünkü bir şey yapamazsın bana. Dinle, bak sana neler diyeceğim: Emirler vererek, tehditler savurarak Laios'un kanına giren adamı arıyorsun. Burada bu adam. Onu yabancı sanıyorlar; çok geçmeden Thebai'de doğduğu anlaşılacak. Sevinmeyecek bunu öğrendiğine. Gözleri görürken kör olacak, zengin iken fakir düşecek ve bir değneğe dayanarak yabancı diyarlarda dolaşacak. Dahası var: Çocuklarının hem babası, hem kardeşi; onu doğuran anasının hem kocası, hem oğlu olduğu; babasının karısından çocukları doğduğu; babasını öldürdüğü meydana çıkacak. Şimdi gir sarayına da düşün. Dediklerim çıkmazsa, benim kehanet sanatından hiç anlamadığımı ilan edersin.

(*Çıkar.*)

KORO

Kim bu, elini kana boyayan,
Delphoi'deki kutsal kayanın
Zorlu bir cürümle suçlandığı?
Zamanı kaçmasının,
Fırtına gibi azgın
Bir kısrak süratiyle...
Zeus'un oğlu Apollon,
Peşine düştü şimdiden,
Ateşi, yıldırımlarıyla;
Avını hiç kaçırmayan
İntikam perileri de
Kovalıyorlar ardından.

Başı karlı Parnassos'tan
Yükseliyor tanrısal ses:
Peşine düşecek herkes!
O şimdi bir boğa gibi,
Dolaşıyor başıboş,
Vahşi ormanda,
Mağaralarda,
Kayalıklarda,
Yapyalnız, zavallı;
Çabalıyor kurtulmaya
Kara alın yazısından...

Perişan etti aklımı
O hikmete ermiş kâhin.
İnanmak elimde değil,
Yalanlamak da, doğrusu.
Şaşırdım diyeceğimi;
Bocalamaktayım artık,
Kuşkuların rüzgârında...
Gizli savaş vardı demek,

Labdakos evlatlarıyla
Oidipus arasında.
Ne geçmişte, ne de bugün,
Duymadım bir tek kötü söz,
Ününü gölgeleyecek;
Nasıl olur da ben şimdi,
Labdakoslar hesabına,
Alırım intikamını,
Belirsiz bir cinayetin?

Şüphesiz,
İnsan kaderini bilen,
Her şeyi sezebilen,
Zeus'la Apollon ancak;
Bir kâhin çıkıp da
Faniler arasından,
Kehanetler savurursa,
İnanmam dediklerine...
Hayır, ispatsız, delilsiz
Birlik olamam şüphesiz,
Onu suçlu sayanlarla;
Şunu unutmamak gerek:
Aklıyla, sevgisiyle,
O kurtardı kenti, gerçek,
Karşısına dikilerek
O kanatlı canavarın.

(*Kreon girer. Çok heyecanlıdır.*)

KREON

Yurttaşlarım; kralımız Oidipus'un hakkımda müthiş suçlamalarda bulunduğunu öğrendim. Dayanamadım, koştum geldim. Eğer böyle felakete uğradığımız bir zamanda hareketlerimle, sözlerimle kendisine kötülük ettiğimi sanıyorsa, bu kadar ağır suçlamalar altında ezilerek yaşamak istemem. Bir şey demem, önemsiz bir suç olsa; beni öyle bir suçla

lekeliyor ki, bu kentte sizlerin, yakınlarımın nazarında alçak bir adam olmak tehlikesine düşüyorum.

KOROBAŞI

Sinirlendi, düşünmeden söyledi

KREON

Nasıl olur da Oidipus, benim kâhini kandırdığımı, ona yalanlar söylettiğimi iddia eder?

KOROBAŞI

Evet, öyle söyledi, ama ne diye söyledi, bilemiyorum.

KREON

Peki, aklı, muhakemesi yerinde olarak nasıl böyle şeyler söyler?

KOROBAŞI

Onu bilemem. İşlerine karışmam büyüklerin. İşte kendisi de saraydan çıkıyor.

(*Oidipus hızla gelir.*)

OİDİPUS

Ne arıyorsun burada? Açıkça canıma kıymak istiyorsun, tahtıma göz dikiyorsun, bir de kalkıp pervasızca sarayıma geliyorsun... Tanrılar aşkına söyle: Böyle şeylere kalkışmak için herhalde beni ahmak, korkak bir adam sandın. Belki de çevirdiğin dolapların farkına varamayacağımı, farkına varsam da seni cezasız bırakacağımı umuyordun. Ahmaklık asıl sende; millet arkanda değilken, sevenlerin yokken, nasıl ele geçirirsin iktidarı? İktidar parayla, halkın rızasıyla elde edilir.

KREON

Sen konuştun, şimdi sıra bende. Beni dinler, hükmünü verirsin.

OİDİPUS

Söz söylemekte ustasın. Seni dinlemeye niyetim yok, çünkü çok tehlikeli bir düşmansın.

KREON

Hele söyleyeceklerimi bir dinle.

OİDİPUS

Biliyorum, suçsuz olduğunu ispata çalışacaksın.

KREON

Böyle inatçılıktan bir fayda gelir sanıyorsan, yanılıyorsun.

OİDİPUS

Sen de akrabasına hıyanet edenin cezasız kalacağını sanıyorsan, yanılıyorsun.

KREON

Çok doğru. Ama sana ne kötülük ettiğimi söylemelisin.

OİDİPUS

O kendini beğenmiş kâhini buraya çağıralım diyen sen değil misin?

KREON

Evet, şimdi de aynı fikirdeyim.

OİDİPUS

Peki, kralınız Laios...

KREON

Ne yapmış Laios? Anlayamıyorum ne demek istediğini.

OİDİPUS

... öldürüleli, ortadan kaybolalı, ne kadar zaman geçti?

KREON

Aylar, yıllar geçti.

OİDİPUS

Bu adam o zaman da kâhinlik ediyor muydu?

KREON

Evet. O zaman da saygı gören, bilgili, tanınmış bir kâhindi.

OİDİPUS

O sıralarda benden bahsetti mi?

KREON

Hayır. Hiç duymadım adını ağzından.

OİDİPUS

Bu ölüm hadisesi üzerine hiç araştırma yapmadınız mı?

KREON

Yaptık elbette, ama bir şey bulamadık.

OİDİPUS

Peki, o kehanet kumkuması adamınız, bugün söylediklerini o zaman ne diye söylemedi?

KREON

Orasını bilemem, bilmeyince de susarım.

OİDİPUS

Sen çok şeyler biliyorsun...

KREON

Bilsem söylerim.

OİDİPUS

Seninle anlaşmamış olsaydı, kâhin beni Laios'un ölümünden sorumlu tutamazdı.

KREON

Öyle söylemiş olabilir; ama doğru mu, yanlış mı, bunu sen daha iyi bilirsin. Beni sorguya çekiyorsun; benim de sana soracaklarım var.

OİDİPUS

Sor. Kralı benim öldürdüğümü iddia edecek değilsin ya!

KREON

Soruyorum: Sen benim kız kardeşimle evlenmedin mi?

OİDİPUS

Evet, evlendim. İnkar edecek değilim.

KREON

Senin gibi, o da bu kente hükmetmiyor mu?

OİDİPUS

Her istediğini yapıyorum.

KREON

İkiniz de bana birtakım haklar tanımıyor musunuz?

OİDİPUS

İşte bundan faydalanıp bize ihanet ediyorsun.

KREON

İyi düşünürsen, öyle şey yapmayacağımı anlarsın. Benim de birtakım haklarım olduktan sonra, iktidarda olmanın sıkıntılarını rahatıma tercih eder miyim hiç? Kral gibi ya-

şamak, benim için kral olmaktan daha iyi. Her akıllı insan böyle düşünür. Bugün çekinmeden, senden ne istesem elde ediyorum. Kral olsaydım, yapamazdım her istediğimi. Böyle sıkıntısız, rahat rahat yaşarken krallığı neyleyim? Gördüğüm sevgi ve saygıdan başka şeyler isteyecek kadar akılsız değilim. Bugün herkesle selamlaşıyorum; senden bir isteği olanlar bana başvuruyorlar, çünkü sözlerime değer verdiğini biliyorlar. Böyle bir durumda sana hıyanet etmek budalalık değil de nedir? Hem bunu aklımdan bile geçirmem. Beni destekleseler bile, girişmem böyle işlere. İspatını istiyorsan, git Delphoi'ye, tanrının cevabını doğru olarak getirip getirmediğimi anla. Sonra sana karşı kâhinle birlik olduğumu ispat edersen, cezam ölüm olsun. Bu cezayı seninle birlikte ben de isterim o zaman. Beni dinlemeden, birtakım kuşkulara kapılıp suçlamaya kalkışma. İyice düşünüp taşınmadan iyilere kötü, kötülere iyi demek hak bilirlik olmaz. Sadık bir dostu reddetmek, bence kendi kendimizi hayatın en aziz bildiğimiz bir parçasından yoksun bırakmaktır. Zamanla bunları anlarsın elbette. Çünkü güvenilir insan zamanla anlaşılır; hainin foyası bir günde çıkar meydana...

KOROBAŞI

Kral; yanılmaktan çekinen insan onun bu sözlerini beğenir. Çabuk hüküm veren yanılabilir.

OİDİPUS

Bir hain gizlice bana tuzak kurmakta acele ederse, benim de vakit geçirmeden kendimi korumam gerekir. Aldırmayıp beklersem, tasarladıklarını gerçekleştirir, beni mahveder.

KREON

Peki, nedir yapmak istediğin? Beni bu kentten sürüp çıkarmak mı?

OİDİPUS

Hayır; sürülmeni değil, ölmeni istiyorum.

KREON

Bu düşmanlığın sebebini açıklamak zorundasın.

OİDİPUS

Demek bana karşı gelmek, sözümü dinlemek istemiyorsun?

KREON

Evet, çünkü mantığa sığmaz bu.

OİDİPUS

Kendimi korumak zorundayım.

KREON

Beni de korumalısın.

OİDİPUS

Ama sen bir hainsin!

KREON

İspat et.

OİDİPUS

Ben kralım, uyacaksın emrime.

KREON

Adaletsiz krala boyun eğilmez.

OİDİPUS

Ey Thebai, Thebai!

KREON

Bu kent yalnız senin değil.

KOROBAŞI

Kentin büyükleri, durun! Bakın, tam zamanında İokaste sarayından çıkıyor. Aranızdaki anlaşmazlığın giderilmesine o yardım edebilir.

(*İokaste girer.*)

İOKASTE

Ne var böyle boş yere ağız kavgası edecek? Kent ağır felaket içindeyken şahsi kırgınlıklar yüzünden birbirinize düşmek yakışır mı size? Haydi Oidipus saraya gir; sen de Kreon, evine git. Hiç yoktan mesele çıkarmayın.

KREON

Kardeşim; çok garip ama kocan Oidipus aklına koymuş: Ya beni baba yurdundan edecek, ya öldürtecek.

OİDİPUS

Evet öyle. Beni öldürmek için düzen kurmuş, yakaladım.

KREON

Eğer böyle bir şeye kalkışmışsam, tanrılar beni kahretsin, canımı alsın!

İOKASTE

Oidipus, tanrıları seviyorsan, ettiği büyük yemine, bana, burada bulunanlara saygın varsa, sözlerine inan.

KOROBAŞI

Yalvarırım efendimiz, iyilikle ricasını kabul et.

OİDİPUS

Neye dayanarak kabul edeceğim?

KOROBAŞI

Çocuk değil o sözleri söyleyen; tanrının adını anmakla da büsbütün büyüdü.

OİDİPUS

Böyle söylemekle benden ne istediğini biliyor musun?

KOROBAŞI

Biliyorum.

OİDİPUS

Açıkla öyleyse.

KOROBAŞI

Ettiği büyük yeminin vebali altına giren, sana en yakın bir insanı sırf şüphe üzerine suçlu sayıp lekelemekten vazgeç.

OİDİPUS

Böyle söylemek ölmemi veya kovulmamı istemektir.

KOROBAŞI

Ulu tanrı Helios şahidim olsun ki, hayır! Aklımdan böyle şey geçirdimse, tanrıların, yakınlarımın lanetleri üzerime yağsın; en korkunç işkenceler içinde öleyim! Yeter çektiğimiz acılar, aranızdaki kavgalarla bize yeni acılar çektirmeyin.

OİDİPUS

Öleceğimi ya da Thebai'den zorla, şerefsizce atılacağımı bile bile dediğinizi yapıyorum: buradan defolup gitsin.

Onun sözleri değil, senin sözlerin dokundu bana. Ama nereye giderse gitsin, nerede olursa olsun, ondan nefret ettiğimi unutmasın!

KREON

İstemeye istemeye razı olduğun belli. Ama öfken geçtikten sonra pişmanlık duyacaksın. Senin yaradılışındaki insanlar kendi kendilerini kahrederler, bu da onların cezasıdır.

OİDİPUS

Beni rahat bırakmayacak mısın? Defolup gitmeyecek misin?

KREON

Gideceğim. Sen beni anlamadın, ama burada bulunanlar benim nasıl bir insan olduğumu bilirler.

(*Kreon uzaklaşır.*)

KOROBAŞI

Kraliçe, Oidipus'u hemen sarayına götürmelisin.

İOKASTE

Götüreceğim, ama ne olup bittiğini de bilmeliyim.

KOROBAŞI

Yanlış anlaşılan sözler birtakım şüphelere yol açtı. Yersiz de olsa şüphe insanı yaralar.

İOKASTE

İkisi de kabahatli o halde?

KOROBAŞI

Evet.

İOKASTE

Neler söylediler birbirlerine?

KOROBAŞI

Kent yeteri kadar acı çekiyor, bu kavgayı bittiği yerde bıraksak iyi olur.

OİDİPUS

Görüyorsun ya, ne kadar iyi niyetli olursan ol, hakkımı korumuyorsun, bana bağlılığın da zayıflıyor.

KOROBAŞI

Efendimiz, kaç defa tekrarladım: Yurdumuzu belalardan kurtaran senin gibi bir insana bağlı kalmamak çılgınlıktır. Elinden gelirse, bugün de bize yol göster.

İOKASTE

Bu kadar öfkelenmenin sebebi ne Oidipus?

OİDİPUS

Söyleyeyim sana sebebini; seni onlardan daha çok sayarım. Olanlar Kreon'un yüzünden oldu. Beni devirmeye kalktı.

İOKASTE

Anlat, anlat ki, ondan şüphe etmekte haklı olup olmadığın açıkça anlaşılsın.

OİDİPUS

Laios'u benim öldürdüğümü iddia ediyor.

İOKASTE

Nerden biliyor bunu? Kimden öğrenmiş?

OİDİPUS

Buraya alçak ruhlu bir kâhin yolladı; kendisi söylemiyor, ona söyletiyor.

İOKASTE

Boşuna üzme kendini, beni dinle. Bil ki, hiçbir insan kehanetten anlamaz. Bunu sana birkaç kelimeyle ispat edeceğim: Laios günün birinde bir haber aldı; bu haberi Phoibos değil, rahipleri verdi. Bir çocuğumuzun olacağı, bu çocuğun babası kralı öldüreceği bildirilmişti. Herkes biliyor ki, kralı bir yol kavşağında haydutlar öldürdü. Doğduktan üç gün sonra Laios çocuğun ayaklarını bağlamış, onu ıssız bir dağ başına attırmıştı. Böylelikle Apollon'un haber verdiği felaket gerçekleşmedi; Laios korktuğuna uğramadı, oğlunun eliyle ölmedi. Kehanetlerin de bir değeri olmadığı anlaşıldı. Boşuna üzme kendini, kullarına bir buyruğu olduğu zaman tanrının aracılara ihtiyacı yoktur; işini kendi görür.

OİDİPUS

Anlattıkların çok kuşkulandırdı beni, aklımı perişan etti.

İOKASTE

Ne var ki anlattıklarımda?

OİDİPUS

Yanılmıyorsam, Laios'un bir yol kavşağında öldürüldüğünü söyledin?

İOKASTE

O zaman da öyle dediler, bugün de öyle diyorlar.

OİDİPUS

Nerede Laios'un öldürüldüğü yer?

İOKASTE

Phokis'te, Daulis ile Delphoi'den gelen yolların birleştiği yerde.

OİDİPUS

Ne zaman duyuldu bu hadise?

İOKASTE

Sen bu kente kral olmadan biraz önce.

OİDİPUS

Ey Zeus! Beni böyle mi mahvedecektin?

İOKASTE

Ne var, seni böyle birden telaşa, korkuya düşürecek?

OİDİPUS

Artık bana bir şey sorma. Laios'tan bahset bana. Görünüşü nasıldı, kaç yaşlarındaydı?

İOKASTE

Uzun boyluydu, saçları ağarmaya başlamıştı, biraz da sana benzerdi.

OİDİPUS

Eyvah! Korkarım biraz önce bilmeden kendime lanetler yağdırdım.

İOKASTE

Neler söylüyorsun Oidipus? Yüzüne bakamıyorum.

OİDİPUS

Korkuyorum, kâhinin dedikleri çıkacak diye korkuyorum. Artık her şeyin anlaşılması için, bir noktayı daha aydınlatmanı isteyeceğim.

İOKASTE

Benim de içimi korku aldı, ama ne sorarsan cevap vereceğim.

OİDİPUS

Yanında sadece birkaç kişi mi vardı, yoksa her hükümdar gibi kalabalık muhafızlarla mı yola çıkmıştı?

İOKASTE

Beş kişiydiler; içlerinden biri kralın habercisiydi. Arabayı Laios sürüyordu.

OİDİPUS

Anlaşılıyor her şey şimdi... Kimden öğrendin bütün bunları?

İOKASTE

Kaçıp kurtulan köleden.

OİDİPUS

Şimdi burada mı bu adam?

İOKASTE

Hayır. Buraya dönüp de seni ölen kralın yerine geçmiş görünce bana geldi, yalvardı; hayatını çobanlıkla geçirmek, görmeye dayanamadığı bir kentten uzaklarda yaşamak istediğini söyledi. Ben de razı oldum, çünkü istediğinden fazlasına hak kazanmış bir insandı.

OİDİPUS

Hemen buraya gelebilir mi?

İOKASTE

Gelebilir, ama ne diye istiyorsun gelmesini?

OİDİPUS

Bu kadar konuştuktan sonra, onu ne diye görmek istediğimi anlarsın artık.

İOKASTE

Kolay buraya gelmesi, yalnız üzerinde neden bu kadar durduğunu anlamak da hakkımdır sanırım.

OİDİPUS

Söyleyeyim sana, çünkü başka ümidim kalmadı. Hem bu durumda senden başka kime açılabilirim? – Babam

Korinthoslu Polybos, anam da Dorisli Memope'dir. Orada çok sevilen, sayılan bir insandım. Bir gün çok canımı sıkan bir hadise oldu. Bir ziyafette şarabı fazla kaçıran bir davetli bana "uydurma evlat" dedi. Bu çok ağırıma gitti. O gün güç zapt ettim kendimi. Ertesi gün anamla babamı buldum, hadiseyi anlattım. Çok üzüldüler; benim de içim biraz rahat eder gibi oldu, fakat o söz aklımdan çıkmıyordu bir türlü, içime işlemişti. Annemle babama haber vermeden Delphoi'ye, tapınağa gittim. Tanrı sorduğuma cevap vermek istemedi, beni geri çevirdi. Yalnız oradan ayrılmadan önce, Phoibos korkunç felaketlere uğrayacağımı, anamla evleneceğimi, ondan çocuklarım olacağını, bana hayat veren babamı öldüreceğimi söyledi. Bunun üzerine başımı alıp Korinthos'tan çıkmaya, tanrının haber verdiği felaketlerden uzak kalacağımı sandığım bir yere gitmeye karar verdim. Yürüye yürüye Laios'un öldürüldüğünü söylediğin yere geldim. Sana her şeyi anlatacağım İokaste. Üç yolun birbirine kavuştuğu yere yaklaştığım sırada, karşıdan atlı bir arabada, demin tarif ettiğin adama benzeyen biriyle, arabanın önünde giden bir kılavuzun geldiklerini gördüm. Kılavuz da, arabadaki ihtiyar da sert bir sesle yoldan çekilmem için bağırdılar. Kızdım, beni yoldan atmak isteyen arabacıya vurdum. Bunun üzerine ihtiyar arabasının yanından geçeceğim sırada elindeki kırbaçla başıma vurdu. Bu ona pek pahalıya mal oldu. Elimdeki sopayı ben de onun başına indirdim; ihtiyar arabanın içine yuvarlandı, oradan da yere düştü. Hepsini de öldürdüm... Bu tanımadığım adam Laios ise, dünyada benden daha bahtsız, tanrıların lanetine, hışmına uğramış bir insan var mıdır? Hiçbir yabancı, hiçbir yurttaş beni evine alamaz, benimle konuşamaz artık. Her yerden kovulup atılmam gerek. Ne acıdır ki, başıma lanetler yağdıran kendim oldum. Kara bahtlı, lanetli doğmuşum dünyaya. Kaderimde neler varmış! Doğup büyüdüğüm kentten çıkıp gitmek; annemle evlenip

bana hayat veren, beni yetiştiren babam Polybos'u öldürmek korkusuyla anamla babamı bir daha görememek; yurdumun topraklarına ayak basamamak... insafsız bir tanrı musallat olmuş başıma, beni felaketlere sürüklüyor. Ulu tanrılar, bana o günü göstermeyin! O büyük bela gelip çatmadan insanların arasından kaybolup gideyim!

KOROBAŞI

Anlattıkların doğrusu beni de kuşkulandırıyor. Ama hadiseyi göreni dinlemeden ümidini kesme.

OİDİPUS

Bütün ümidim o çobanda, onu bekliyorum.

İOKASTE

Ne umuyorsun ondan?

OİDİPUS

Söyleyecekleri senin anlattıklarına uyarsa, artık hiçbir şeyden korkmam.

İOKASTE

O kadar önemli bir şey mi söyledim sana?

OİDİPUS

Bana dedin ki, çobanın iddiasına göre Laios'u haydutlar öldürmüş. Yine böyle söylerse, onu öldürmediğim anlaşılır, çünkü bir adam birkaç kişi değildir. Aksine bir kişi üzerinde durursa, benden başka birini aramaya lüzum kalmaz.

İOKASTE

İnan ki böyle söyledi. Aksini de iddia edemez artık; bunu yalnız ben değil, bütün kent duydu. Dediklerini değiştirse bile, Laios'un önceden bildirildiği şekilde öldürüldüğünü hiçbir zaman ispat edemez, çünkü Loksias onu benden doğacak bir çocuğun öldüreceğini haber vermişti. O zavallı çocuğun da babasını öldürmesi imkânsızdı, çünkü kendisi daha önce ölmüştü. Kehanetlere inanmam artık.

OİDİPUS

Hakkın var, ama sen yine birini gönder, çobanı bulup buraya getirsin. Unutma bunu.

İOKASTE

Şimdi birini gönderirim. Biz de gidelim artık. Sen ne istersen ben onu yaparım.

(*Birlikte saraya girerler.*)

KORO

Ah, yardım etseler de tanrılar,
Bütün sözlerim, hareketlerim
Kavuşsa kutsal berraklığına
O yüksek kanunların!
Ölümlü kafalarda değil!
Olympos'ta doğan;
Dalmak, unutmak bilmeyen,
Yıpranıp eskimeyen,
Canlı kalan kanunlar...

Kibrin, azametin çocuğu: Zalim,
Taşkınca beslenip büyüdükçe,
Görür kendini yükseklerde,
Bilmeden akıbetini, gafil;
Düşer derin uçurumlara.
Oysaki savaş sırası şimdi,
Gevşetmeye gelmeyen bir savaş,
Kenti tutup kaldırmak için,
Gönlümün dileği bu tanrılardan...

Manasız bir azametle,
Ne söylese, ne yapsa,
Kendi bildiğine giden,
Adaletten çekinmeyen,
Tanrı saygısı bilmeyen
Varacaktır elbette
Hak ettiği sona.
Böylesine kötülükler
Kimi çıkarmaz çileden?

İtibar görürse artık
Böyle ahlak anlayışı,
Değer mi gerçekten, bilmem,
Ayinler düzenlemek?

Bu kehanetler çıkmazsa
Ve aşikâr olmazsa ölümlülere,
Bir daha gitmem saygıyla,
Ne kutsal taşa
Ne dünyanın merkezindeki
Abai tapınağına ya da Olympos'a
Ey tanrılar tanrısı Zeus!
Adına layıksan,
Bu âleme hükmediyorsan,
Olup bitenler kaçmaz elbette
Gözünden, ebedi kudretinden.
Değer verilmiyor artık tanrı sözüne,
Laios hakkındaki vahiylere,
Kutsanmıyor artık Apollon,
Hiçbir yerde;
Kalmadı tanrılara saygı, yazık!

(*Yanında nedimeleriyle İokaste girer.*)

İOKASTE

Kentimizin büyükleri! Ellerimdeki bu dalları, kokuları, tanrılarımızın sunaklarına getiriyorum. Oidipus boş yere kuşkuya kapılıyor, korkuyor. Eski kehanetlere soğukkanlılıkla bakıp, yenilerinin bir değeri olamayacağını anlamıyor. Kendisini sarsabilecek her söze kulak veriyor, benim söylediklerimi dinlemiyor. Ben de sana başvuruyorum ey Apollon, bize en yakın olan Lykaioslu tanrı! Sana dileklerimizi getiriyorum, dertlerimizin şifasını ver! Batmak üzere olan bir geminin kaptanı gibi, Oidipus'un şaşkına döndüğünü görerek ürperiyoruz.

(*Korinthoslu Haberci gelir.*)

KORİNTHOSLU HABERCİ

Yabancılar, bana Oidipus'un sarayını gösterir misiniz? Kralın nerede olduğunu biliyorsanız söyleyin.

KOROBAŞI

İşte sarayı, kendisi de içerde yabancı. Bu gördüğün kadın çocuklarının anası.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Kralın örnek eşine mutluluk dilerim. Daima mutlu insanlar arasında yaşamasını isterim.

İOKASTE

Benim dileğim de bu senin için. Güzel sözlerinle buna layıksın. Bize bir haberin var mı?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Ailen için, kocan için iyi haberlerim var kraliçe.

İOKASTE

Nereden geliyorsun, getirdiğin haber ne?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Korinthos'tan geliyorum. Getirdiğim haber seni sevindirecek, belki de üzecek.

İOKASTE

Demek hem sevindirici, hem üzücü? Bu nasıl haber böyle?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Korinthos'ta dolaşan söylentilere göre, halk Oidipus'u kral yapmak istiyormuş.

İOKASTE

İhtiyar Polybos tahtında değil mi?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Hayır, o artık mezarında.

İOKASTE

Demek Polybos öldü?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Doğru söylemiyorsam tanrı canımı alsın!

İOKASTE

(*Bir hizmetliye.*)

Koş kadın, efendine haber ver.

(*Hizmetli saraya gider.*)

Ey o kehanetler nerdesiniz şimdi? Vaktiyle Oidipus babasını öldürmek korkusuyla kentinden çıkıp gitmişti. Bugün kendi kaderiyle ölmüş bulunuyor, oğlunun eliyle değil!

(*Oidipus gelir.*)

OİDİPUS

Beni niye çağırdın İokaste?

İOKASTE

Bu adamı dinle, büyük kehanetlerin ne olduğunu anla.

OİDİPUS

Kim bu adam? Ne söylemeye gelmiş bana?

İOKASTE

Korinthos'tan geliyor, baban Polybos'un ölüm haberini getiriyor.

OİDİPUS

Öyle mi yabancı? Sen söyle bakalım.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Polybos bu dünyadan göçtü.

OİDİPUS

Suikasta mı uğradı, yoksa bir hastalıktan mı öldü?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Ufak bir sarsıntı yaşlı insanları yatağa düşürür.

OİDİPUS

Anlıyorum, zavallı babam hastalıktan öldü.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Artık çok ihtiyarlamıştı.

OİDİPUS

Delphoi'deki kâhinden, tepemizde bağrışan kuşlardan kim haber sorar artık? Onlara bakarsan, babamı öldürecektim; babam Korinthos'ta öldü, işte ben buradayım; elim hiçbir kılıca değmedi. Belki ben yanında olmadığım için acısından ölmüştür! Böylelikle de ölümüne ben sebep olmuşumdur... Gerçek şu ki, Polybos o değersiz kehanetleri kendisiyle birlikte öteki dünyaya götürdü.

İOKASTE

Ben sana ne zamandır söylemiyor muydum?

OİDİPUS

Doğru, ama korku aklımı başımdan aldı.

İOKASTE

Artık öyle şeyleri aklından çıkar.

OİDİPUS

Ama anamla evlenmek tehlikesi ortadan kalkmış değil!

İOKASTE

Durmadan işkence mi edeceksin kendine? Kaderin oyuncağı olan insan, ne bilir başına gelecekleri? En iyisi kadere razı olmak. Ananla evlenmek tehlikesi seni ürkütmemeli; rüyalarında analarıyla yatakta yattığını görenler çoktur. Böyle şeyleri hiç aklına getirmeyen insan hayata kolayca dayanabilir.

OİDİPUS

Anam sağ olmasaydı, doğru düşünüyorsun derdim, ama o yaşadıkça içimden korku gitmeyecek.

İOKASTE

Babanın mezarda olması seni büyük bir sıkıntıdan kurtarmıyor mu?

OİDİPUS

Kurtarıyor ama, ne de olsa sağ kalan bir kadın var, ondan korkuyorum.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Kim bu seni o kadar korkutan kadın?

OİDİPUS

Polybos'un karısı Merope, ihtiyar.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Ne diye korkuyorsun ondan?

OİDİPUS

Beni korkutan, tanrıların yolladıkları korkunç bir haber yabancı.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Bu haberin ne olduğunu söyleyebilir misin? Ama belki de öğrenilmesini istemezsin.

OİDİPUS

Söylenmeyecek bir şey değil: Loksias günün birinde anamla evleneceğimi, kendi elimle babamın kanına gireceğimi haber verdi. Bu yüzden uzun zamandır Korinthos'dan uzak yaşadım. İyi etmişim, ama anadan babadan ayrı düşmek de çok acı şey doğrusu!

KORİNTHOSLU HABERCİ

Demek bu yüzden uzakta yaşadın?

OİDİPUS

Evet ihtiyar, baba katili olmak istemiyordum.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Kral, seni daha önce bu korkudan kurtarmadığıma üzülüyorum. Buraya sana bir faydam dokunur diye geldim.

OİDİPUS

Bu hizmetin elbette karşılığını göreceksin.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Doğrusunu istersen, buraya gelirken aklımdan geçirmedim değil; sen Korinthos'a döndükten sonra beni unutmazsın diye düşündüm.

OİDİPUS

Ben hiçbir zaman baba yurduna ayak basacak değilim!

KORİNTHOSLU HABERCİ

Oğlum, ne kadar yanıldığın açıkça anlaşılıyor şimdi.

OİDİPUS

Neden böyle söylüyorsun ihtiyar? Tanrılar aşkına açık konuş!

KORİNTHOSLU HABERCİ

Seni kentine dönmekten alıkoyan sebepler bunlarsa...

OİDİPUS

Phoibos'un dediği çıkacak diye korkuyorum.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Ananla babana karşı suç işlemekten korkuyorsun değil mi?

OİDİPUS

Evet ihtiyar, bütün korkularımın kaynağı bu işte.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Boş yere korkuya kapıldığını bilmiyorsun öyleyse.

OİDİPUS

Boş yere olur mu hiç? Onlar benim anamla babam değil mi?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Hayır, sen Polybos'un kanından değilsin.

OİDİPUS

Ne dedin? Polybos benim babam değil mi?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Bana baba diyebilirsen, ona da dersin.

OİDİPUS

Senin gibi yabancı bir adam babamla bir olur mu hiç?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Sen benim oğlum olmadığın gibi, onun da oğlu değilsin.

OİDİPUS

Öyleyse niçin bana "oğlum" diyordu?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Şunu bil ki, seni vaktiyle ona ben vermiştim.

OİDİPUS

Başkasının çocuğunu o kadar nasıl sever?

KORİNTHOSLU HABERCİ

O zaman çocuğu yoktu da ondan.

OİDİPUS

Sen beni bir başkasından mı almıştın, yoksa kendin mi bulmuştun?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Seni Kithairon'un ormanlık, kuytu bir yerinde bulmuştum.

OİDİPUS

Ne diye dolaşıyordun oralarda?

KORİNTHOSLU HABERCİ
Dağlarda sürülerimi otlatıyordum.
OİDİPUS
Demek çobanlık ediyordun?
KORİNTHOSLU HABERCİ
İşte o günlerde seni ben kurtardım yavrum!
OİDİPUS
Ne haldeydim beni bulduğun zaman?
KORİNTHOSLU HABERCİ
Ne halde olduğunu ayakların dile gelip de söylese!
OİDİPUS
O eski acıyı ne diye hatırlatıyorsun bana?
KORİNTHOSLU HABERCİ
Bileklerinden delinip ayakların birbirine bağlanmıştı. Bağlarını çözdüm.
OİDİPUS
Daha kundakta çocukken işkence başlamıştı!
KORİNTHOSLU HABERCİ
Oidipus adını da o eski acıdan aldın.
OİDİPUS
Tanrılar aşkına söyle! Anam mı, yoksa babam mı verdi bu adı bana?
KORİNTHOSLU HABERCİ
Bilmiyorum. Seni bana veren, bunu benden daha iyi bilir.
OİDİPUS
Öyleyse sen beni başkasından aldın; kendin bulmadın.
KORİNTHOSLU HABERCİ
Evet, benim gibi çobanlık eden biri verdi seni bana,.
OİDİPUS
Bu çobanın kim olduğunu söyleyebilir misin?
KORİNTHOSLU HABERCİ
Laios'un kölelerinden biriymiş.
OİDİPUS
Bu kentin eski kralı Laios'un mu?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Evet, onun çobanlarından biri.

OİDİPUS

Sağ mı bu adam? Görebilir miyim onu?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Siz bu kentin yerlilerisiniz, onu benden daha iyi tanırsınız.

OİDİPUS

(*Koroya dönerek.*)

Aranızda bu adamın sözünü ettiği çobanı buralarda yahut köylerde görmüş olan, onu tanıyabilecek biri var mı?

KOROBAŞI

Bence demin görmek istediğin köylü o adamdır. Ama İokaste bunu herkesten iyi bilir.

OİDİPUS

Kraliçe, biraz önce buraya gelmesini istediğimiz adam bu çoban olmasın?

İOKASTE

Hangi adam? Sen onun söylediğine bakma, böyle boş lafları unutmaya çalış.

OİDİPUS

Olmaz, ortada böyle deliller varken, kimin oğlu olduğum gizli kalamaz.

İOKASTE

Yaşamak istiyorsan, tanrılar hakkı için vazgeç bu araştırmadan! Çektiklerim bana yeter.

OİDİPUS

Korkma, üç kuşak öncesinde köle kanından olduğum anlaşılsa bile, bir şey kaybetmezsin haysiyetinden!

İOKASTE

Yalvarırım beni dinle, öğrenmeye kalkma bunu!

OİDİPUS

Hiçbir şey vazgeçiremez beni bundan, gerçeği öğreneceğim.

İOKASTE

Sözümü dinle, en iyi yolu gösteriyorum sana.

OİDİPUS

Bıktım artık öğütlerinden!

İOKASTE

Kim olduğunu hiç bilmesen iyi olur.

OİDİPUS

Bana bu çobanı getirecek misiniz?

(*Kölelerden biri çobanı aramaya gider.*)

Bırakın bu kadını, asaletiyle övünsün!

İOKASTE

Ah kara bahtlı! Artık sana bundan başka bir ad bulamıyorum. Bundan sonra ağzımdan başka bir ad duyamazsın...

(*Saraya girer.*)

KOROBAŞI

Neden Oidipus, neden bu kadın büyük bir ümitsizlik içinde ansızın böyle çıkıp gitti? İçerde derin bir sessizlik var, büyük bir felaket kopacak diye korkuyorum.

OİDİPUS

Koparsa kopsun! Soyum ne kadar aşağılık olursa olsun, bunu bilmek istiyorum. Kadınlar, kendilerini beğenmiş yaratıklar. Belirsiz bir soydan olduğuma üzülüyor herhalde. Kaderin çocuğu olmakla övünürüm, bundan da bir utanç duymam. Kader benim anam. Geçen yıllar beni bazen alçalttı, bazen yükseltti. Nasıl doğmuşsam öyle kalacağım, kimin çocuğu olduğumu da elbette öğreneceğim!

KORO

Kehanetten anlıyorsam,
Gerçeği sezebiliyorsam,
Ey Kithairon!
Ant içerim üzerine
Olympos'un:
Yarından tezi yok;
Yarın ayın on dördü,
Seni anacağız birlikte!
Çünkü senin yurdundan

Oidipus da;
Onu besledin,
Babalık ettin ona.
Esirgemedin lütfunu
Başımızdakilerden;
Kutlayacağız seni
Korolarımızla,
Şarkılarımızla.
Sen de Phoibos,
Umarım hoşlanırsın onlardan...

Seni kim doğurdu yavrum,
Hangi ölümsüz bakire?
Dağlarda dolaşan tanrı Pan'a
Gönlünü kaptıran mı?
Yüksek yaylalarda oturan
Loksias'la sevişen mi?
Belki Hermes'in oğlusun,
Kyllene dağının efendisi;
Belki de Bakkhos'un:
Doruklarda oturan,
Helikonda sık sık
Onlarla oynaşan;
Doğdun dünyaya birinden...

OİDİPUS

İhtiyarlar, onu hiç görmedim, ama bu gelen galiba çoktandır aradığımız çoban. O da Korinthoslu haberci kadar yaşlı. Adamlarım da yanında. Ama sen onu evvelce görmüşsün, bizden daha iyi tanırsın.

(*Laios'un ihtiyar kölesi gelir.*)

KOROBAŞI

Evet, o... Tanıdım. Laios'un kölesiydi, çok sadık bir çobandı.

OİDİPUS

Korinthoslu yabancı, ilkin sana soruyorum: Sözünü ettiğin adam bu mu?

KORİNTHOSLU HABERCİ

Ta kendisi.

OİDİPUS

(*Laios'un kölesine.*)

Sıra sende ihtiyar, yaklaş yanıma, gözünü gözümden ayırma; soracaklarıma cevap ver. Laios'un kölesiydin değil mi?

LAİOS'UN KÖLESİ

Evet. Beni dışarıdan almamışlardı, kralın sarayında doğup büyüdüm.

OİDİPUS

Ne iş görürdün? Nasıl yaşardın?

LAİOS'UN KÖLESİ

Bütün vaktimi çobanlıkla geçirirdim.

OİDİPUS

Sürüleri daha çok nerelere götürürdün?

LAİOS'UN KÖLESİ

Kithairon bölgesine veya oralara yakın yerlere.

OİDİPUS

Bu adamı oralarda gördüğünü hatırlıyor musun?

LAİOS'UN KÖLESİ

Ne yapıyormuş orada? Kimmiş?

OİDİPUS

Şu adam işte.

LAİOS'UN KÖLESİ

Hemen cevap veremeyeceğim, çünkü iyi hatırlayamıyorum.

KORİNTHOSLU HABERCİ

Beni tanıyamamasına hiç şaşma, efendimiz. Ben şimdi ona yardım ederim, muhakkak hatırlar. Eskiden Kithairon üzerinde o iki sürüye, ben de bir sürüye çobanlık ederdik. İki komşu gibi yan yana yaşardık. Bahar başlarından itibaren altı ay. Kış gelince sürüleri ben kendi ağıllarıma götürür, o da Laios'un ağıllarına çekerdi. Öyle değil mi?

LAİOS'UN KÖLESİ

Doğru, ama o kadar eski şeyler ki bunlar...

KORİNTHOSLU HABERCİ

Söyle bakayım, bir gün besleyip büyüteyim diye bana bir çocuk verdiğini hatırlıyor musun?

LAİOS'UN KÖLESİ

Anlamadım, ne demek istiyorsun?

KORİNTHOSLU HABERCİ

İşte dostum, karşında o çocuk!

LAİOS'UN KÖLESİ

(*Değneğiyle üzerine yürür.*)

Tanrılar kahretsin seni! Kes sesini!

OİDİPUS

Dur ihtiyar, öfkelenip dövmeye kalkma onu; asıl senin sözlerine öfkelenmek lazım.

LAİOS'UN KÖLESİ

Suçum ne ey efendilerin efendisi!

OİDİPUS

O sana çocuktan söz açtı, cevap vermedin; suçun bu.

LAİOS'UN KÖLESİ

Ne dediğini bilmiyor, boşuna konuşuyor.

OİDİPUS

Güzellikle olmazsa, zorla cevap verirsin.

LAİOS'UN KÖLESİ

Tanrılar hakkı için; yalvarırım bana kötü davranma! Ben ihtiyar bir adamım.

OİDİPUS

Ne bekliyorsunuz, ellerini arkasından bağlamak için?

LAİOS'UN KÖLESİ

Nedir bu başıma gelenler! Neyi öğrenmek istiyorsun?

OİDİPUS

Çocuğu verdin mi ona?

LAİOS'UN KÖLESİ

Verdim. O gün ölseydim de kurtulsaydım!

OİDİPUS
Doğruyu söylemezsen başına gelecek de bu zaten.
LAİOS'UN KÖLESİ
Söylersem mahvolduğum gündür!
OİDİPUS
Bu adam galiba oyalamak istiyor bizi.
LAİOS'UN KÖLESİ
Çocuğu ona verdiğimi söyledim ya!
OİDİPUS
Kendi çocuğun muydu, yoksa onu sana bir başkası mı vermişti?
LAİOS'UN KÖLESİ
Benim çocuğum değildi, başkasından almıştım.
OİDİPUS
Onu burada kimden, hangi aile ocağından almıştın?
LAİOS'UN KÖLESİ
Tanrılar aşkına, sorma bunu bana!
OİDİPUS
Bir daha söyletirsen kendini yok bil.
LAİOS'UN KÖLESİ
Mademki istiyorsun, söyleyeyim. Çocuk Laios'un sarayında doğmuştu.
OİDİPUS
Köle çocuğu mu, Laios'un kanından mı?
LAİOS'UN KÖLESİ
İşte söylemesi yürekler acısı, korkunç bir şey!
OİDİPUS
Benim için söylenmesi kadar duyulması da korkunç, ama söyleyeceksin.
LAİOS'UN KÖLESİ
Laios'un çocuğu olduğunu söylüyorlardı... Sarayda bulunan karın bunu herkesten iyi bilir.
OİDİPUS
Çocuğu o mu verdi sana?

LAİOS'UN KÖLESİ
Evet efendimiz.
OİDİPUS
Ne diye verdi?
LAİOS'UN KÖLESİ
Öldüreyim diye.
OİDİPUS
Bir ana öz evladına nasıl kıyar!
LAİOS'UN KÖLESİ
Tanrıların verdiği uğursuz bir haberden korktuğu için.
OİDİPUS
Neymiş bu haber?
LAİOS'UN KÖLESİ
Günün birinde babasını öldüreceği haberi.
OİDİPUS
Peki, onu bu ihtiyara neden verdin?
LAİOS'UN KÖLESİ
Acıdım da ondan efendimiz; onu başka bir kente, kendi kentine götürür diye düşünmüştüm. Onu kurtarmakla başına daha büyük belalar açtım. Eğer sen o çocuksan bilesin, bahtı kara geldin dünyaya...
OİDİPUS
Her şey aydınlandı artık... Ey gün ışığı, bu seni son görüşüm olsun! Doğurmamalıydı beni doğuran, birleşmemeliydim birleştiğimle, öldürmemeliydim öldürdüğümü...
(*Saraya doğru koşar. Çobanlar gider.*)
KORO
Ey insanoğulları!
Ömrünüz bence bir hiç.
Kim ermiş bu dünyada
Özlenen mutluluğa?
Hayal mutluluk denilen;
O da sönüverince
Anlar gerçeği insan.

Talihsiz Oidipus!
Gördükten sonra senin
Yaman alınyazını
İnanmam artık
İnsanların mutluluğuna...

Yükseklere nişan almış,
İkbale ermiş,
Mutluluk nedir tatmıştı.
Yok etmişti, ey Zeus,
O sivri tırnaklı,
Çetin bilmeceli,
Canavar bakireyi.
Dikilip karşısına
Bir kale gibi ölümün,
Korumuştu kentimizi.

Bugün acaba
Bahtı daha kara,
Acısı daha korkunç
Kim var bu dünyada?
Ah Oidipus, şanlı kral!
Demek o gelin odası,
O liman,
Babasından sonra
Barındırdı oğlunu da.
Ah zavallı!
Böyle uzun zaman,
Sessiz,
Nasıl dayandı sana,
İzleri o babanın?

Her şeyi gören zaman,
Girdiğin dünya evinde;
Günler boyunca babanın oğul.

Oğulun baba olduğu
O yüz karası yerde
Yakaladı seni akıbet.
Ey Laios'un evladı,
Hiç görmeseydim seni!
Doğruyu da söylemeli:
Daha dün hayata kavuşturmuştun beni,
Bugün de ölüm getiriyorsun bana,
Ağla gözlerim ağla!

(*Saraydan bir haberci gelir.*)

HABERCİ

Sizler ki bu kentin en ünlü büyüklerisiniz, eğer bir vatandaş olarak Labdakos oğullarına hâlâ asil bir sevgi besliyorsanız, anlatacaklarımı nasıl dinleyeceksiniz, bu acıya nasıl katlanacaksınız, bu yasa nasıl dayanacaksınız? Bu saray öyle çirkeflere bulaşmış ki, onları ne İstros'un, ne de Phasis'in suları temizleyebilir. Çok geçmeden, kaderde olmayan, bile bile sebebiyet verilen başka felaketler de göreceğiz orada; acıların en acısı kendi kendimize çektiğimizdir.

KOROBAŞI

Bildiklerimiz zaten kan ağlatıyor bize, söyleyecek daha ne kaldı ki?

HABERCİ

En kısa cümleyle verilecek bir haber: Kraliçemiz İokaste öldü.

KOROBAŞI

Bahtsız kadın! Kim sebep oldu ölümüne?

HABERCİ

Kendini öldürdü. Bu ölümü benim gibi gözlerinizle görmek felaketinden kurtuldunuz, ama gücüm yettiği kadar anlatınca kadıncağızın nasıl acı çektiğini anlayacaksınız. Çılgınca saraydan içeri girer girmez, iki eliyle saçlarını yolarak yatak odasına koştu, arkasından hızla kapıları kapadı; öleli aradan yıllar geçen Laios'u çağırıyor, ona öz babasının kanına giren, anasından çocukları olan oğlunu

hatırlatıyordu. Kocasının oğluyla yattığı, kendi çocuğundan çocuklar doğurduğu yatağın üzerinde acı acı ağlayıp sızlıyor, dövünüyordu. Sonra nasıl öldü bilmiyorum, Oidipus haykırarak hızla içeri girdi, kraliçenin ölümünü göremedim. Gözlerimizi kendini kaybetmiş bir halde koşan Oidipus'tan ayıramıyorduk. Oraya buraya koşuyor, bir kılıç istiyor, karısının, hayır karısının değil, kendisini ve çocuklarını dünyaya getiren kadının nerede olduğunu soruyordu. Köpüren öfkesi içinde, bir tanrı, bilmiyorum hangi tanrı, ona kraliçeyi gösterdi, çünkü hiçbirimiz ona kraliçenin bulunduğu yeri göstermemiştik. O zaman müthiş bir çığlık kopardı, biri ona yol gösteriyormuş gibi çifte kanatlı kapıya atıldı; kapıyı menteşelerinden sökercesine açtı, odaya daldı. Orada karısını asılmış bulduk, ip hâlâ boğazını sıkıyordu. Zavallı adam bu manzara karşısında korkunç çığlıklar kopardı, karısını havada asılı tutan ipi çözdü, zavallıcık yere düştü. İşte o zaman tüyler ürpertici sahneler gördük: Oidipus ölünün elbiselerinden altın iğneleri koparıp aldı, kendi gözlerine batırdı. Gözlerinin artık felaketlerini görmeyeceğini haykırıyordu: "Karanlıkta artık bu gözler, görmeyecek, keşke hiç görmeseydiler! Her şeye rağmen tanıyabileceğim kimseleri artık tanımayacaklar!" diye bağırarak elleriyle göz kapaklarını kaldırıyor, iğneleri durmadan batırıp çıkarıyordu. Kan çanağına dönen gözlerinden boşanan kanlar çenesinden akıyordu. Yüzünden sanki kan değil, kapkara bir kan sağanağı boşanıyordu. Bütün bu felaketleri yalnız biri değil, karı koca ikisi birden istediler, ikisi birden paylaştılar. Bir zamanlar köklü bir mutluluğa erişmişlerdi; bugün o mutluluğun yerini hıçkırıklar, yürekler acısı felaketler, ölüm aldı. Sözün kısası, felaket denecek ne varsa hepsi burada toplandı.

KOROBAŞI

Şimdi biraz olsun dindi mi acıları zavallının?

HABERCİ

Bağırıp çağırıyor, kapıların açılmasını, babasını öldüren evladın annesiyle... –bunu söylemeye dilim varmıyor– bütün Kadmoslulara gösterilmesini istiyor. Kendi üzerine yağdırdığı lanetlerden sonra artık sarayında kalamayacağını, bu topraklardan çekip gideceğini söylüyor. Ama kendisine yardımcı olacak, onu yedecek birine ihtiyacı var. Acıları dayanılacak gibi değil, onu kendi gözlerinle göreceksin. İşte kapılar açılıyor, en katı yürekleri bile sızlatacak bir manzarayla karşılaşacaksın!

(*Oidipus görünür, yüzü gözü kan içindedir.*)

KOROBAŞI

Nasıl dayanır insan bakmaya? Ne korkunç felaket! Hiç görmedim ömrümde böylesini. Talihsiz Oidipus! Nasıl oldu da böyle çılgınlığa kapıldın? Hangi intikamcı tanrı kara bahtını büsbütün kararttı? Yazık oldu, ah yazık! Çok isterdim seninle konuşmak, seni dinlemek, ama bakamıyorum yüzüne; dehşetten ürperiyorum!

OİDİPUS

Ah benim kara bahtım ah! Adımlarım beni böyle nerelere götürüyor? Sesim nerelerde kayboluyor? Ey talihim, nerelere attın kendini?

KOROBAŞI

Tüyler ürpertici, görmeye, işitmeye yürekler dayanmayan bir felakete.

OİDİPUS

Ey karanlıklar bulutu! Felaket rüzgârının sürüklediği, üzerime yığdığı korkunç, ezici, dayanılmaz bulut! Bağrımı yakıyor yaralarımın acısı, felaketlerimin hatırası.

KOROBAŞI

Böyle felaketler içinde elbette artacak şikâyetlerin, derdin de, acın da katmerli...

OİDİPUS

Ah dostum! Demek bir sensin beni bırakıp gitmeyen, bir

köre bakmak isteyen? Gizleyemezsin kendini benden; karanlıklara gömüldüm ama, sesini iyi tanıyorum.

KOROBAŞI

Ah ne yaptın, nasıl kıydın gözlerine? Hangi tanrı seni kışkırttı böyle?

OİDİPUS

Apollon dostlarım, Apollon! Bu dayanılmaz acıları o çektiriyor bana. Ama gözlerimi kör eden başka eller değil, kendi ellerim. Hem benim için bu dünyada görmeye değer ne kalmıştı ki?

KOROBAŞI

Doğru söylüyorsun.

OİDİPUS

Görecek, sevecek neyim vardı dostlarım? Konuştuğum insanlardan hangi tatlı sözleri duyacaktım? Dostlarım, çabuk uzaklaştırın beni buralardan! Götürün bu belalıyı, lanetliyi, tanrıların en çok nefret ettikleri insanı!

KOROBAŞI

Çok acınacak haldesin; hem felakete uğradığın için, hem de başına gelenleri anlayacak bir ruh taşıdığın için. Keşke hiç tanımasaydım seni!

OİDİPUS

Dağlarda dolaşırken beni bulup ayaklarımın bağlarını çözen, beni ölümden kurtaran, başıma bu belaların gelmesine yol açan adam kahrolsun! Ölüp kurtulsaydım, sevdiklerime de, kendime de acı çektirmezdim böyle.

KOROBAŞI

Keşke öyle olsaydı.

OİDİPUS

Babamı öldürmezdim, beni doğuran ananın kocası olmazdım. Benimle uğraşmazdı tanrılar, belaların belası çıkmazdı kısmetime...

KOROBAŞI

Doğru mu bu yaptığın, bilmiyorum; hiç yaşamamak kör yaşamaktan daha iyi olurdu senin için.

OİDİPUS

Bana yapabileceğimin en iyisini yapmadığımı söylemeye kalkışma, öğüt vermeyi bırak. Bilmem, Hades'e gittiğim zaman babama, talihsiz anama hangi gözlerle bakardım? Onlara karşı işlediğim suçların acısı beni assalar bile çıkmaz. İğrenç bir günahın meyvesi olan çocuklarımın nasıl bakardım yüzlerine? Gözlerim ne onları, ne bu kenti, ne surlarını, ne de koruyucu tanrılarımızın kutsal heykellerini görebilirdi artık. Aksi gibi, Thebai'de çok şerefli bir ömür sürerken, Laios'un kanından gelen çocuğu, tanrıların lanetine uğrayan o çirkefi attırmayı emretmekle kendimi buradan sürüp çıkarmış oldum. Bütün bu rezaleti ortaya serdikten sonra başımı önüme eğmeden nasıl bakardım o insanlara? Eğer kulaklarımı seslerin kaynağına kapamak elimde olsaydı, hem kör, hem sağır olmak için onu da yapmaktan çekinmezdim, çünkü ruhun acılardan kurtulması huzur doğurur. Ey Kithairon! Ne diye barındırdın beni? Beni aldıktan sonra bırakıp hemen öldürmedin? Ölseydim, kimin evladı olduğumu kimseler bilmezdi. Ey Polybos, Korinthos, ey babanın sandığım eski saray! O güzel görünüşler altında ne çıbanlar besleniyormuş! Aslında ne olduğum açığa çıktı bugün, herkes de biliyor bunu: Günah işlemiş ana babanın adam öldürmüş canavar evladı. Ey üç yol ağzı, gölgeli vadi, meşe ormanı, babamın kendi elimle döktüğüm kanını içen üç yolun birleştiği dar geçit! O zaman işlediğim suçu hatırlıyor musunuz? Thebai'ye geldikten sonra daha neler neler yaptığımı biliyor musunuz? Ey evlilik! Bana hayat verdin, sonra da yeniden aynı tohumu bir daha saçtın: Aynı kandan, çocuklarının kardeşi olan bir baba, babalarının kardeşi olan çocuklar kocasının hem anası, hem karısı olan bir kadın dünyaya getirdin. Kısacası insanlar arasında rastlanabilecek en iğrenç rezaletlere yol açtın... Ama yeter, yeter artık! Yapılması yüz kızartıcı şeyleri söylemek de yakışık almaz. Tanrılar aşkına, çabuk götürün beni buradan,

nerede olursa olsun, gizleyin beni; öldürün beni, denize atın, o da olmazsa, kimselerin göremeyeceği yerlere götürün... Yaklaşın yanıma; çok zavallı, bahtsız bir insana dokunmaktan çekinmeyin; inanın, benim acılarıma benden başka dayanabilecek insan yoktur bu dünyada!

KOROBAŞI

İşte Kreon. Tam zamanında geliyor, istediğini yapacak, sana yol gösterecek odur, çünkü senin yerine bu kenti tek başına o koruyacak.

(*Kreon girer.*)

OİDİPUS

Ah! Ne söyleyebilirim şimdi ona? Ne bekleyebilirim ondan? Çok haksızlık ettim ona.

KREON

Buraya seninle eğlenmek, eski hakaretlerini yüzüne vurmak için gelmedim Oidipus. Ama sizler, insanlara saygınız yoksa, her şeye hayat veren Helios'un ateşine saygı gösterin hiç olmazsa. Ne toprağın, ne kutsal yağmurun, ne gün ışığının kabul edeceği bu murdar yaratığı böyle uluorta meydanda bırakmaktan utanın! Çabuk onu sarayına götürün. Aile felaketlerini görmek, dinlemek, herkesten önce akrabalarının işidir.

OİDİPUS

Mademki büyüklük edip, kötüler kötüsü bir insanın yanına geldin, tanrılar aşkına beni dinle! Kendim için değil, senin için konuşacağım.

KREON

Ne istiyorsun benden?

OİDİPUS

Bir an önce kov beni bu kentten, hiç kimseyle konuşamayacağım bir yere attır.

KREON

Ne yapmam gerektiğini ilkin tanrıdan öğrenmek istemeseydim, bil ki bu dediğini çoktan yerine getirirdim.

OİDİPUS

Tanrı zaten vermiş hükmünü: Baba kanına giren, büyük günah işleyen öldürülecek.

KREON

Biliyorum, ama bu güç durumda ne yapılması gerektiğini açıkça bilmek daha iyi olur.

OİDİPUS

Mahvolmuş bir insan için hâlâ tanrıya mı başvuracaksınız?

KREON

Evet. Tanrının sözlerinden artık şüphe edemezsin.

OİDİPUS

Şüphe etmiyorum, sana da son dileklerimi söylüyorum: Saraydaki kadına uygun göreceğin bir mezar yaptır. Kendi kanından olan bir insandan bunu esirgemezsin. Bana gelince, baba yurdu görmesin beni ömrüm oldukça! Bırak da dağlarda, doğduktan sonra babamla anamın bana mezar olarak seçtikleri Kithairon'da yaşayayım, onların beni öldürmek istedikleri gibi öleyim. Hem iyi biliyorum, beni ne hastalık, ne buna benzer bir şey öldürecek; çünkü daha büyük belalara uğramak için ölümden kurtuldum. Alnıma yazılan çıkacak. Oğullarıma gelince, onlardan yana endişe etme Kreon; ne de olsa erkektirler, nerede olsa yaşamanın yolunu bulurlar. Ama acınacak halde olan o talihsiz kızlarıma bak. O kızlarım ki, bensiz sofraya oturmamışlardır, elimi değdirdiğim her yemekten paylarını almışlardır; yalvarırım onlara bak, bunu benden esirgeme! Müsaade et de iki elimle onlara dokunayım, felaketlerine ağlayayım. Ey asil bir soydan gelen hükümdar, onları okşarken gözlerimle görüyormuş gibi olacağım. Ey tanrılar! Bu hıçkıranlar benim sevgili kızlarım mı? Kreon bana acıyıp yavrularımı yanıma göndermiş olmasın? Yanılıyor muyum yoksa?

KREON

Yanılmıyorsun, onları buraya ben getirttim, çünkü çoktandır içini yakan arzuyu anlamıştım.

(Bir kölenin getirdiği çocuklar Kreon'un işareti üzerine Oidipus'a yaklaşırlar.)

OİDİPUS

Dilerim Kreon, daima mutlu yaşarsın! Onları buraya getirdiğin için tanrı seni benden daha iyi korusun! Nerdesiniz çocuklar? Yaklaşın, buraya, bu kardeş ellere doğru gelin. Görüyorsunuz, bu eller babanızın eskiden parlayan gözlerini aydınlıktan mahrum etti. Gözlerim görürken daha iyi görmüyordum yavrularım, hiçbir şeyin farkında değildim. Baba dediğiniz insan ananızın oğluydu. Sizi artık göremiyorum, ama insanlar yüzünden neler çekeceğinizi düşündükçe ağlıyorum. Thebaililerin karşısına nasıl çıkarsınız; toplantılarda, bayramlarda nasıl eğlenirsiniz, ağlamadan evinize nasıl dönersiniz? Evlenme çağınız geldiği zaman, soyumuz üzerine çöken uğursuzluğu paylaşmaya kim cesaret eder? Başınıza gelmedik ne dert kaldı? Babanız babasını öldürdü, anasıyla evlendi, kendi öz anasından sizleri dünyaya getirdi. İşte bütün bunları yüzünüze vuracaklar. Kim evlenir sizinle? Hiç kimse yavrularım; hayatta zürriyetsiz, tek başınıza solup gideceksiniz. Menoikeus'un oğlu, mademki artık onların ne babası, ne de anası var; mademki onlara babalık edecek bir sen kaldın, kendi soyundan olan bu yaratıkları kimsesiz bırakıp süründürme, kimseye muhtaç etme! Benim kadar acı çekmesinler. Bu yaşlarında senden başka güvenecek kimseleri yok, onlara acı. İyi yürekli insan, elini bana ver de kabul ettiğini anlayayım. Anlayacak yaşta olsaydınız çocuklarım, size ne öğütler verirdim! Şimdi ne söyleyebilirim? Dua edin de babanızdan daha iyi bir ömür nasip olsun size!

KREON

Yeter ağladığın, haydi eve git artık.

OİDİPUS

Bana ağır da gelse, dediğini yapacağım.

KREON

Her şeyi zamanında yapmalı.

OİDİPUS

Gideceğim, ama bir şartla.

KREON

Söyle, dinliyorum.

OİDİPUS

Beni bu kentten kovacaksın.

KREON

Bu lütfu tanrıdan bekleyebilirsin ancak.

OİDİPUS

Ama tanrılar bana düşman!

KREON

İşte onun için çabuk yerine getirirler istediğini.

OİDİPUS

Doğru mu söylediğin?

KREON

Düşünmeden söylemem.

OİDİPUS

Öyleyse götür beni buradan.

KREON

Haydi yürü, ama çocukları bırak.

OİDİPUS

Olmaz, elimden alma onları!

KREON

Her istediğini almak huyundan vazgeçmeyecek misin? Gördün ki bugüne kadar elde ettiklerin hayırlı olmadı senin için.

KOROBAŞI

Ey Thebaililer, yurttaşlarım! O zorlu bilmeceleri çözen Oidipus'un haline bakın! Çok kudretli bir insandı. Onun mutluluğu bu kentte hangi vatandaşı imrendirmemişti? Şimdi ne kadar korkunç bir felaket kasırgasıyla sürüklendiğini görün! Onun için, son gününü görmeden hiç kimseye mutluluğa ermiş demeyin!..

Sophokles (MÖ 495-406): Yunan tragedyasının en önemli yazarları arasında adı ilkönce hatırlanan Sophokles, konuları işleyişi ve oyundaki karakterleri canlandırmakta ustalığıyla ayrı bir yere sahiptir. Tiyatro tekniğini geliştirmiş, diyaloglara, dekor ve kostüme önem vermiştir. Tragedyalarında dönemin yazarlarında rastlanmayan derli toplu bir iç yapı görülür. Eserlerinde yazgı sorununu her zaman ön planda tutar. Katıldığı yarışmalarda yirmiden fazla ödül almıştır. Yüz yirmi üç tragedya yazan Sophokles'in eserlerinden sadece Aias, Antigone, Kral Oidipus, Elektra, Trakhisli Kadınlar, Philoktetes, Oidipus Kolonos'ta *günümüze ulaşabilmiştir. Sophokles'in bütün eserleri Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi'nde yayımlanmıştır.*

SOPHOKLES - BÜTÜN ESERLERİ: 1

Bedrettin Tuncel (1910-1980): Hasan Âli Yücel'in kurduğu Tercüme Bürosu'nda üye olarak görev aldı. Ankara Üniversitesi DTCF'de Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyesi olarak çalıştı. Ankara Devlet Konservatuvarı'nda Tiyatro Tarihi dersleri verdi. Uzun yıllar UNESCO Milli Komite Başkanlığı'nı yürüttü. Bir süre Milli Eğitim Bakanlığı yaptı. Edebiyat ve tiyatro tarihi konusunda kitaplar yazdı, araştırma ve incelemeler yayımladı. Bedrettin Tuncel, Molière, de Musset, Camus gibi pek çok önemli yazarın eserlerini Türkçeye kazandırdı.

KDV dahil fiyatı
9 TL